

Week 1 דינא ד'מלכותא דינא

ב"ק קי"ג, ב"ב נ"ה רשב"ם ב"ב נ"ד ר"ן נדרים כ"ח 'חתם זופר חו"מ מ"ד אות ג גיטין י רשב"א שם, רמבם מלוה ולוה כ"ז א' ומ"מ טו"ר חו"מ ס"ה ו', והרמה כתב חו"מ שסט י"א ש"ך ע"ג ל"ט שו"ת רשב"א, רמ"א חו"מ שסט א', שך עג ל"א הפרדס שנה ל"אחוברת ז', שו"ת מהרש"ג אגרות משה חו"מ ח"א ע"ב 'דרכי משה שס"ט ג חזו"א ליקוטים טז

לז"נ ר' שמוא–ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמוא–ל זאב ע"ה לז"נ לוי בן דוד שלמה לז"נ שמוא–ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash Please contact us for sponsorship opportunities

(ג) דתניא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ומוקי בכמה מדליקין

קיג.

עין משפט

נר מצוה

כם א (מיי כי כייה מהלי

ח"מ פר יא סער ג נהג"ה:

ל ב ג מיי פכיים מסלי

סנהדרין הלכה י סמג

עשין רח טוש"ע שם ק"ג:

לא ד ה מיי שם סלי מ

נוס"ע סם סע" ד:

לב וז מיי שם סמג שם

טוס"ע שם סער ח:

סמג שם טוש"ע ח"מ

סר ה סער ה כ:

לד ב ל (מיי׳ שם) טום"ע

20 DUT E ESENCE:

לה מנם מיי פ"ה מהלי

סמג עשיו עג טוש"ע ח"מ

פר שמנו מ"ל:

הן ע מיי שם הלכה יה

וסער ז מ עו:

לו פ צ מיי שם טום"ם

בס ספיף י:

לארץ רטו טוס"ע י"ד סר

לש ר מייי פיים מסגי גזילה הלכה יא סמג

עשין עג טוש"ע ח"מ סר

שסט סער ו: פשתא מיי ס"ג מכלי

מהי נדרים הלי א סמג לאיין

רמב טושיע יוייד סיי רלייב

מא ב מיים מם ומיים מסלי

ועשק עג טושרע שם

וטוס"ע מ"מ ס" שסט

:ו קער

פב במיי פיי מהלי מלכים

ימני ית:

פב דמיי פ"ל מהלי גוילה

גנינה היא סמג עשין עד

טוש"ע ה"מ סי שמה סעי

ב וסר שנע סער ח:

סלכס ב ופ"א מסלי

גדלה הלי יה סמג שם

שטעות כלי א ב ופ"ד

כלחים סלכה יון סמג

לח ק מיי

טוס"ע סם סער כ

גזילה הלי ט ועיין מ"מ

סנהדרון הלי י) טוש"ע

אבבא דבי דינא לא סמכינן אשיבר

דלמרי כי דינה אמרי ליה: אישתדי.

שכתו שליחותם קודם ששב חותו

פלוני לכיתו: עד דאתא לבי דינא

לא כרעינא ליה. ומע"ג דממר

לתינה התינה: עד דלא ציית לבי

דינא. שחמרו [לו] לה מן לו ולה

קיים: עד דציית דינא. ויפרע לו:

לא מקרעינן ליה. ואע"ג דאמר

פרענה: ולא היא כיון דאמר

דצייתנא קרענא. לחלמר דדלמח

לים ליה זווי השתח וטרח חבל

באתאם לדינא כל כמה דלא אתי

אפקרותא הוא: קובעין זמן. ליום

שני בשבת ואם לא יבא מומנין אותו

ליום חמישי ואם לא יבא מומנין אותו

ליום שני ועד למחר לא כתביע

פתיחה שכל היום ממחינין שמה

יכל: לא יהבינן זימנא ביומי ניסן.

אין מומנין אדם לדין בניסן ובחשרי

שהן זמן קליר וצליר: אבלי לבתר

ניסן. שולחים שיבה ביום פלוני

כאייר: לבני כלה בכלה. כאין

לשמוע הדרשה בכל שבת אין אומרים

לו כא כיום שני לדין דממנע ולא

אתי לכלה: בריגדא. כאין לשתוע

הלכות הרגל קודם הרגל ל' יום":

כי אתו. תובעין לקמיה דרב נחמן

ביום כלה להומין בעלי דינין לדין:

אמר להו וכי לדידכו כנופייכו.

לטרך דינכם הקהלתי אתכם: ממה

ושלחן מהו. כיון דמידי דקאי צגו

בית' הוא ולא מתחזי לעלמא כי פרה

וחמור וליכא "זינותא דאטהון או

דלמה כיון דנפקי ועיילי הינשי

לפיתייהו וחזו להו איכא זילותא:

ויחכם עוד. כפרה וחמור כן מטה

ושלחן: מתנר' אין פורמין. להחליף

סלעים בפרוטות מיד מוכסים ליטול

הפרוטות מחיבתן שנותנין כה מעות

המכס וכן מכים של גבאי המכם יו

שגובה כסף גולגולת וארנונא לפי

שהן של גול: מתוך ביתו. של מוכם

ממעות שלו: או מן השוק. אם יש

לו מעות בשוק שחין לוקח מתיכת

סמכס: גכז' אכל נותן לו דינר.

היה חייב לו פרוטות למוכם מן

המכם בשוה חלי דינר וחין לו

הפרוטות נותן לו דינר כסף ומקבל

הימנו פרוטות בשוה חליו מפני

שהוא כמליל מידו: דינא דמלכותא

דינא. ווה שקיבל את המכם מן

המלך בדבר קצוב כך וכך לשנה

אין (כ) גולן: שאין דו קצבה. אלא טטל

ככל חפטו: מאדיו. שלא מאת המלך

את לו קלנה: כדי להבריח את

המכם. ואע"ם שאין כוונתו להנאת

לפשה אלא להבריח בים בלפשח

כלאים: דינא דמלכותא דינא.

ונמנא שגוול את המוכם ישראל

מ) [לעיל קים: קיד:), כ) גיטין י: נדרים ,.co :70 3"3 ג) כלחים פ"ע מ"ב, :65 פיסי זכמים לח: דיה הל כי יהודהן, אורחא לבבא" דבי דינא אבל חליף ה) נדרים כו: ו) עיין חוס' גיטין יג: סוד"ה במעמד, 1) פסחים ו, ם) נדרים כח., ט) לקמן קיד ע"א.

הנהות הב"ח

(מ) גמי דמסני לה פכם נודרין וכר של תרומה אע"ם שאינה של תרומה שהיא של כית מלך אע"ם שאינה של מלך: (כ) רש"י ד"ה (ג) תוספות ד"ה ומר וכו' והל נתי דתבן בפ' בתרא דכלאים מוכרי

גליון חש"ם

ממי איל תן לחכם וכו". עירועין סה ע"כ: שם אסור לחברית. מיין פסחים דף קיב ע"ב: שם דמים דבר שאין מתכוין מותר. זמזים לא ע"ב פול"ה הא ר"י:

הגהות מהר"ב רנשבורנ

אן גם' דתניא אסור להבריח בהם פניל. וכיים ברייף ורייל בכלאים ובנימוקי יוסף הגירסא בי_ וכן כדר' עקיכה ויעו"ם סת"ק חנים חסור לנטש עשרה מגדים כלחים זה סמכם וכ"כ סרא"ם וכן כלע"ד שהיתה גירסת סתום" מנחים דף גח ע"ב ד"ה הם ר"י רשוש"ה ולשון סוגיין בשלמה לעניין כלחים וכו סכי מוכח וע' פני יהושע ודו"ק:

תורה אוד השלם א) תַּן לְחָבֶם וְיָחְבָם עוד הוכע לצריק ויוסף לַקַח: ומשלי מ, מן

ם אחרי נטבר נאלה תַּרָיָה לוֹ אָחָר מַאָּרָיו ינאלנו: (רקרא כה, מח)

ליקוםי רש"י

ביומי ניסן. ימי הקליר ביומי תשרי. דריכות הגחות והכדים וברכות להון. כלה. שכת שלפני הרגל שהכל נאספיו לשמוע הלכוח הרגל נשם וה. לא דבר שיש בו אחריות ממש. לה שנול קרקע והניחה לפניהן. אלא אפילו נול פרה ומחמר אחריו. וסכל מעידין שהיה דנגול חייכין פגזיטה קיימת ולעיל קיא:1. דינא דמלכותא דינא. סל שוכדי כוכמים ומשין ים כל מסים וארטיניות ימניהנות של משפטי בתלכיתם דינה כות שכל המלכות מקבלים עליהם מרלינם

לקמן אבל איתיה במתא לא. משמחינן ליהים דהנהו איתחל ושינני ים וכור סבר דבר שאין מתכוין מותר. ושרי אפי ללטש והא נמי לה עכדי שליחותס: דאמרי שליחא דבי דינא אשכחיה ואמר ליה, אלא משדריט ליה עוד שליחות אחרינא בתריה: ולא אמרן אלא (שנת דף מני ושם) כרפי שמעון דשרי דבר שאין מתכוין החם דלא חליף אבבא דבי דינא. כי אתי ההוא פלוני לציתיה לית ליה

> אבל איתיה במתא לא דאמרינן אימר לא אמרו ליה דאמרי אשכחינהו שליחא דב״ד ואמר ליה "ולא אמרן אלא דלא חליף אבבא דבי דינא אבל חליף אכבא דבי דינא לא אמרי אשכחוה בי דינא ואמרי ליה יולא אמרן אלא דאתי ביומיה אכל לא אתי ביומיה לא אימא אישתלויי אשתלי אמר רבא דהאי מאן דכתיב עליה פתיחא על דלא אתי לדינא עד דאתי לדינא לא מקרעינן ליה על דלא ציית לדינא עד דציית לא מקרעינן ליה ולא היא הכיון דאמר צייתנא קרעינן ליה: אמר רב חסדא 'קובעים זמן שני וחמישי ושני זמנא וזמנא בתר זמנאף ולמחר כתבינן רב אסים איקלע בי רב כהנא חזא ההיא איתתא דאזמנה לדינא כפניא ובצפרא כתיב עלה פתיחא א"ל לא סבר לה מר להא דאמר רב חסרא קובעין זמן שני וחמישי ושני א"ל 'ה"מ גברא דאנים וליתיה במתא אבל איתתא כיון דאיתה במתא ולא אתיא מורדת היא: אמר רב יהודה "לא יהבינא זמנא לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי לא במעלי יומא מבא ולא במעלי שבתא מאבל מניסן לבתר יומי ניסן וביומי תשרי לבתר תשרי קבעינן ממעלי שבתא לבתר מעלי שבתא

נמי שרי אף ללפוש ולא שישאם דוקא על כחיפיו: אין פורשין לא מתיבת המוכסין. לרכנן דאמרי⁽¹⁾ סתס גזלה לא הוי יאוש בעלים א"ש ומ"מ קתני דנותן דינר ויחזיר לו השאר הואיל ואין ידוע בברור שהם של גזל ור"ש נמי דאמר סמם גזילה הרי יאוש בעלים דהשתח ה"ל יחוש ושינוי רשות מ"מ אין פורטין משום דדבר מגונה הוא דתיבה וכים מיוחדת להלניע שם גדלות שלהם ודרכום כל שעה להנית שם:

נודרין להרגים. מנדרים (דף כת.) מפרש דאמר בשפחיו סחם יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם אינם של תרומה ומחשב בלבו סיום דאין נאסר אלא אוחו יום בלבד ואע"ג דדברים שבלב אין דברים משום אונסא שרו ליה הכי מפרש החם וה"ה שיכול לחשוב בלבו שעה אחת או רגע וכן נוהגים כשהאנסים^{בן} מדירים היהודים הדרים תחתיהם שלא יצאו לדור בעיר אחרת יכולין לידור סחם שלא יצאו ובלבם יחשבו היום ואפי הוא מפרש בשפתיו שלא יצא ממנו כל ימי חייו יכול להערים ולחשוב בלבו שום תנאי ואם מבעל בשפתיו בלחש כ"ש דהוי ביטול גמור:

לא קבעינן מאי מעמא בעבידתיה דשבתא מריד אמר רב נחמן לא יהבינן זמנא לא לבני כלה בכלה ולא לבני ריגלא בריגלא כי הוו אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו וכי לדידכו כנופייכו "והאידנא דאיכא רמאי חיישינן: אם היה דבר שיש בו אחריות חייבי לשלם: ממתני ליה רבי לר"ש בריה לא דבר שיש בו אחריות ממש אלא אפילו פרה וחורש בה חמור ומחמר אחריו חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן בעי מיניה רב כהגא מרב ממה ומיסב עליה שולחן ואוכל עליו מהו •אמר לו *תן לחכם ויחכם עוד: **מתני' •**אין פורטין לא מתיבת המוכסין ולא מכים של גבאין ואין נוטלין מהם צדקה 'אכל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק: גמ' תנא מאבל נותן לו דינר ונותן חלו את השאר: ומוכסין יי והאמר שמואל בדינא דמלכותא דינא אמר רב חנינא בר כהגא אמר שמואל יבמוכם שאין לו קצבה דבי ר' ינאי אמרי במוכם העומד מאליו איכא דמתני לה אהא פקלא ילבש אדם כלאים אפי' על גבי עשרה בגדים להבריח בו את המכם מתני דלא כר"ע דתניא או - י אסור להבריח את המכם ר"ש אומר משום יי ר"ע מותר להבריח את המכם בשלמא לענין כלאים בהא קמיפלגי -דמר סבר דבר שאין מתכוין מותר ומר סבר דבר שאין מתכוין אסור אלא להבריח בו את המכם מי שרי והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא א"ר חנינא בר כהנא אמר שמואל במוכם שאין לו קצבה דבי ר' ינאי אמרי במוכם העומד מאליו ואיכא דמתני (וּ) אהא ייי נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהיא של תרומה שהיא של בית מלך אע"פ שאינה של תרומה אע"פ שאינה של מלך ולמוכסין והאמר שמואל דינא דמלכותא רינא א"ר חנינא בר כהנא אמר שמואל "במוכם שאין לו קצבה דבי ר" ינאי אמרי "במוכם העומד מאליו רב אשי אמר במוכם כנעני" דתניא ישראל וכנעני אנסף שבאו לדין אם אתה יכול לזכהו בדיני ישראל זכהו ואמור לו כך דינינו בדיני כנענים זכהו ואמור לו כך דינכם" ואם לאו באין עליו בעקיפין דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אין באין עליו בעקיפין מפני קידוש השם ור"ע מעמא דאיכא קידוש השם הא ליכא קידוש השם באין וגזל כנעני מי שרי והתניא אמר ר' שמעון דבר זה דרש ר"ע כשבא מזפירין מנין דלגזל כנעני שהוא אסור ת"ל יאחרי נמכר גאולה תהיה לו

(דפר"י): ק דישבע (דפר

הנהות וציונים

(כתיי, וכיה ברשיי): כ] בכתיי ועד למחר לא כתבינן סיתחא בראשונים, וברש"י ד"ה קובעין, ותיבות ועד כו' פתיחא הם ציון דברי הגמ' והוא דיבור בפנ"ע, הנהות דק"ס): [] [צ"ל רב אשין (גליון) וכ״ה אמנם רשיש: 7] [ציל חייבין] (גליון): ס] ראשונים וכת"י ומחזיר: ו] צ"ל אסרר להבריח בו את המכס, וכן צ"ל בסמוך (רשיש עיייש, ועי בהגהות רי"א חבר): ז] בכל הסוגיא היכאדכתוב "כנעני" "עובד כוכבים" "כותי" צ"ל גוי עיי הצנזור, וכן ברשיי: **ט**] יש להוסיף ין נדצ"ל דאימור: אבבא: כן לשון רשיי בביי חרים סימן יא באתינא: ל] [מנים] באתינא: לבחר ניסן כציין מ] נדציל M319 (ENR"G): ם] יש להוסיף המכם (באה"מ): ען שייך אחו דיה אין ש. ס] נדציל דדרשן ס] בילו ל] ציל ב"ה אין פורטין (גליון): כשחשרים משביעים

קן צייל

מכין שזה מכזב: באין עליו בעקיפין. בעלילות עד שפוטרין את הישראל: אחרי גמבר. בעבד עברי הנמכר לנכרי בשוק משתעי: המלך ומשפטיו והלכך דיו גמור הוא ואין למחויק מממון חבירו ע"פ חוק המלך הנהוג נעיר משום גול ורשבים ביב נרבן. בודרים להרגיו, שהוא הורג על שסקי ממון שאם גא להורגו על שש בא הוא של הרומה ויאמר נדר זה עלי אם שינו של הרומה שע"ם שאינה של הרומה כדי שלה יעלם לפי שיש חיוב מיחה לזו והנדר מוחר, ודחרבין, שהוא ליסטים פעלתא שאינה ודחבין, נועל מכם המלך ורולה ליעול פירומיו פע"כ. אעיש שאינה של הרומה כדי שלה יעלם ומהני לא זו אף זו החני ונררים כו:).

זה שקיפל את המכס מיד המלך נכרי בהיתר: גודרין. קונם כל פירות עלי אם אין תבואה זו של בית המלך[©]: הורגים.

רולחים: חרמים. בעלי חיגרה ומריבה וגחלי ממון: במוכם שהוא כנעני אנם. וחין לחוש חם גחלו היכח דליכה חילול השם שחין

מה ב טוס"ע ח"מ סר שמח סע" ב מהנ"ה: פר בתיי פ"ב מהלי טירות סלי יח (ופ"ב מסלי ענדים כלי יאן: מו ד ה מיי סיים מהלי

נולה ולבדה הלכה ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ יי קרי לפו פער ח: פח דו מייי שם הלכה דוה סמג שם טוס"ת סימו סמת וס"ע סס סער נ

:0"200 מם חםי מיי פייק שם הלכה יד והלי פו וכל יו סמג עשין עג טוש"ע ה"ה סר שפט וספר כ: נ כ ממים שם סלפה ינ

כוים"ע שם סע" ו: נא ל טור ח"מ שם: גב מ מדי שם ופיים מסלי מוכל ומזיק סלכה ו סמג שם טוש"ע שם וסר

קכח ספר ג וסיתן שפח מער ו: בנ ג מייי שם וע' בהנהות מיימוני שם סמג שם טוש"ע שם סר קכה סער :0"303 3

נד ם מיי פ"ו מהל ח"ח בהלסית קטטח הלכה ט סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סר כח סער מער מנו:

הנהות וציונים

מֿ] ציל לעבודה ורה (רפריי): כן ראשונים וכת" שיכשא דגופנא דתלי לבר מפרדיסא וחלי בה קיטופי: 🕽 [גי הערוך ערך בלר ג' וה"מ בבולרא פירוש יבול הארץ כלומר מס הארץ) (גליון) גירסת הרייף והראיש בבול ארעא, פירוש יבול הארק (דבש תמר): 7] בדפריי נוסף כנון היכא דמען ליה ליורש נתתיו לאביך בהדיא דמשכר: הריא דטשקר: ה] בדסויי נוסף או שהבליעו וכן הוא ברשיי שעל הרייף: ו] נדצ"ל לביתן (בארור המים) וכ"ה ברש"י שעל משמע שהיה לפניו הגי מו נדצ"ל :(רש"ש") (באה"מ): נתערכה ין ציל מ] נדצייל (באה"ם): דטעות גוי מותר (וחיבת "היה" נוסף מהצנזור): כן צ"ל ובכל (רפו"): כן הוי נראה כמיותר (ב"ש, וכן ליתא רבגמי ישנות ליתא (תגה׳

כן אריה, והם מהצנוור):

ישלא ימשכנו ויצא כו'. והני תנאי דפרק המקבל (כיית דף קיה: שלא ימשכנו ויצא. כלומר שלא יוניאוהו כית דין מיד הכותי ישם") דסברי דגול הכנעני מוחר מוקמי לה להאי קרא אלא בגאולה: יגדום. יכול יניח את הכנעני לכפול ולהוסיף לדרשה אחריתי: יכול יגדום עליו. פי בקונטרם יכול ינים (ד) הכנעני לכפול ולהוסיף ולא לך אלא לגר. בקדושין הים (ד׳ כ.) ובערכין (דף ל:) כמה

על הלוחתו לתבוע מה שלא נתן ותימה לר"י דאמאי אנטריך קרא להכי דאטו יפסיד וינית את הכנעני להטעות את עלמו ונראה לר"י דה"ם יכול יגלום עליו שיטעה את הכנעני ויתן לו פחות ממה שנתן לו ח"ל וחשב עם קונהו וכן פי בערוך בערך גלם אע"ג דטעות כנעני היה" מותר אסור להטעותו במקום שהכנעני יודע שגחל ועושה עלמו כלא ידע: הכי קאמינא אי דכותי נינהו. נרחה לר"י שכן היה דעתו מתחילה כמו שהשיב להכותי ולא כמו שהיה הכותי סובר דא"כ היה סובר דגול הכותי מותר דאין חילוק בין גניבה לגדלה דבגניבה איכא (ה) חילול השם כשידע לנסוף וכלם הגך שמעתה לא אייתי אלא הנהו דאסרי גול כנעני ולא מייתי תנאי דהמקבל (שם) דשרו: היכי מייאשי. סיה להם לתפוע בדין את כל אדם העוברים עליהם אלא ודאי לכך מתייחשים לפי שכדין חין משלמין להם כלום משום דדינא דמלכותא דינא ובקונטרס פי היכי מייאשי

כלומר מי הוי יאוש והא יאוש כדי הוא ולא קני דאין כאן שינוי רשות שהרי הן מונחים ברשות הרבים ושינוי מעשה נמי ליכא דהשתא נמי הרי⁵ גופי דדיקלי מיקרו כדאמר לעיל בהגחל קמא (דף ט. ושם):

שלא ימשכנו ויצא יכול יגלום עליו ה"ל ידקדק עם קונהו • *ידקדק עם קונהו אמר רב וחשב עם קונהו י יוסף לא קשיא הא בכנעני הא בגר תושב אמר ליה אביי והא תרוייהו גבי הדדי כתיבי ∘ לא לך אלא לגר שנאמר יי לגר ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנאמר לגר תושב "משפחת גר זה העובד כוכבים כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים אלא אמר רבא לא קשיא כאן בגזילו וכאן בהפקעת הלוואתו א"ל אביי עבד עברי הפקעת הלוואתו הוא רבא למעמיה יי דאמר רבא "געבד עברי גופו קנוי אמר רב ביבי בר גידל אמר ר"ש חסידא ייגול כנעני אסור דאמר מותרת גזילו אסור דאמר רב הונא מנין לגזל הכנעני שהוא אסור שנאמר יואכלת את כל העמים אשר ה' אלהיך נותן לך בזמן שהן מסורים בידך ולא בזמן שאינם מסורין בידך אבידתו מותרת דאמר רב חמא בר גורי אמר רב מנין לאבידת הכנעני שהיא מותרת שנאמר חלכל אבדת אחיך לאחיך אתה מחזיר ואי אתה מחזיר לכנעני ואימא הני מילי היכא דלא אתי לידיה דלא מחייב לאהדורי בתרה אבל היכא דאתי לידיה "אימא ליהדרה יי אמר רבינא יי ומצאתה דאתאי לידיה משמע: תניא ר' פנחם בן יאיר אומר הבמקום שיש חילול השם אפי אבידתו אסור אמר שמואל מעותו מותרת כי הא דשמואל זבן מכותי לקנא דדהבא במר

דפרולא בד' זוזי ואבלע ליה חד זווא רב כהנא זבן מכותי מאה ועשרים חביתא במאה ואבלע ליה חד זווא אמר ליה יחזי דעלך קא סמיכנא רבינא זבן דיקלא הוא וכותי לצלחא א"ל לשמעיה קדם ואייתי מעיקרו דכותי מניינא ידע רב אשי הוה קאזיל באורחא חזא שיבשא דגופנא בפרדיםאף ותלי בה קימופי דעינבי אמר ליה לשמעיה - זיל חזי אי דכותי נינהו אייתי אי דישראל נינהו לא אייתי לי שמע ההוא כותי דהוה יתיב בפרדיםא אמר ליה דכותי שרי א"ל כותי שקיל דמי ישראל לא שקיל דמי גופא אמר שמואל "דינא דמלכותא דינא אמר רבא תדע "דקמלי דיקלי וגשרי גישרי ועברינן עלייהו א"ל אביי ודלמא משום דאייאוש להו מינייהו מרייהו אמר ליה אי לא דינא דמלכותא דינא היכי מייאשי והא לא קא עבדי כראמר מלכא מלכא אמר זילו וקטלו מכל באגי ואינהו אזלו וקטלו מחר באגא 'שלוחא דמלכא כמלכא ולא מרח ואינהו אפסיד אנפשייהו דאיבעי להו דאינקום מכוליה באגי ומשקל דמי אמר רבא ימאן דמשתכח כבי דרי פרע מנתא דמלכא וה"מ שותפא לאבל אריסא אריסותיה הוא דקא מפיק ואמר רבא ^מבר מתא אבר מתא מיעבמ יוה"מ דברלאי ארעא וכרגא דהאי שתא אבל שתא דחליף הואיל ואפיים מלכא חליף ואמר רבא הני דדיירי דרי בתוך התחום אסור ליקח מהן מאי מעמא משום דמערבא חיותא דמתא בהדייהו חוץ לתחום מותר ליקח מהם אמר רבינא אם היו בעלים מרדפים אחריהם אפילו חוץ לתחום אסור מכריז רבא ואיתימא רב הונא דסלקין לעילא ודנחתין לתתא יהאי בר ישראל דידע מהדותא לכותי ואו ולא תבעו מיניה ואזל ואסהיד ליה בדיני דכותי על ישראל חבריה משמתינן ליה מאי מעמא דאינהו מפקי ממונא

's:], f) [c'a c c.], ו) ליתא שם בתוסי וצייכ ושם פון ד"ה אלא ובכורות יג: ד"ה כמ"ד.

מסורת חש"ם

עם הוספות

טז. ד"ה בעוכד כוכבים

מה שהביאו מכאן,

ב) קדושין כ. כ"מ על.

[ערכין ל:], ג) [יכמות

מו.], ד) קדושין כח. כח.,

ק) נכית פו: נכורות

בבא קמא

קשה אבקה של שפיעית אדם

שנושת ונותן בפירות שביעית סוף

מוכר את עלמו שנאמר ונמכר לך

לה לך חלה לגר כרי ולע"ז עלמה

לחטוב עלים ולשחוב מים ואכולהו

קחי גחולה חהיה לו חלמח גול

כנעני אסור: בהפקעת הלוואתו. שאין

גזל ממש שרי כי ליכא חילול

השס"ו ולהברית המכס הוי כהפקעת

סלולמו: הפקעת הלואתו הוא. שסלוסו

על עטדתו ואפי הכי אמר ר' עקיבא

לא יצא על כרחו: גופו קנוי. כל שש

שנים ונמלא שנולו ממש: ששתו.

היה חייב לו לישראל וטעה

בחשבון "ו דליכה חילול השם: דקנא

של זהב בחוקת של נחושת:

ואיכלע ליה זווא. ועוד טעות

אחרת שעיכב זוז מדמיו והטעהו

בחשבון שלקח ג' במקום ד':

ואמר. רב כהנה לכותי חזי דעלך

סמיכנא ואיני מונה אותם כדי

כותי א"ל לרב כהנא חזי דעלך

סמיכנה זו שמעתי: לצלחא. לכקע:

מעיקרו. פסקית של נד העיקר

קח ללרכי שהן עבים: דכותי

מניינא ידע. מנין הפסקים מנה

אבל לא נתן עיניו כמה דקים

ים וכמה גסים ים: שיבשא.

זמורות: קפופי. אשכולות: היכי

הא יאוש כדי הוי (א) ואין כאן שנוי

רשות שברה"ר הן ושינוי מעשה נמי

ליכא דהשתא נמי גובא דדיקלא

מקלו: והא לא עבדי שליחותיה

כדקאמר מלכא. ולשתכת דלאו דינל דמלכותה הוה והמחי עברינן עלייהו:

ולא מרח. אין עליו לטרוח וליקח

מזה אחד ומזה אחד: באגא. בקעה:

דמשתכח בבי דרי. היו ארצעה שותפין

בגורן והביאו שלשה חלקן בביתן ח

והרפיעי נמלח בגורן: פרע מנתא

דמלכא. בשמל כולם ולכשיבחו

מביריו אין יכולין לומר שלך היה

ולא שלנו ואם גבאי זה ישראל הוא

שקנה מן המלך את המס אין כאן

משום גול דדינא דמלכותא דינא

ואם כותי הוא מותר לקנות ממנו:

אריסותיה מפיק. דחין לו חלק

בגופו של קרקע ואין עליו לפרוע

חלק בעל הבית ולענין זכוני לא

מזבנינן מיניה דגזל הוא מה שנטלו

מן הארים: בר מתא אבר מתא מיעבמ. רשות כיד ישראל גכאי

המלך למשכן כן העיר על מס

בן עיר חבירו דדינה דמלכותה דינה:

מיאשי. כלומר מי הוי

להוליא עלמו מן החשד

מזרק

5"3

דדהכא כמר דפרולא.

ולחטע מה שלא נתן: גר תושב. אין עוכד ע"ו ואוכל נפילות:

---הנהות הב"ח

(מ) רשיי דייה סימי מיחשי וכר דאין כחן וכר נמי גופי. נייב עייל דף טו ע"ל: (כ) ד"ה והני מילי דבורלא ארעא כל"ל וחיבה אברול נמחק: (ג) ד"ה לכל וכר חליף הואיל דהגבאי כנר וכו' משנה שענרה: (ד) תום' ד"ה יכול וכר ינים את סכנעני: (ס) דיה סכי וכר דבגניבה איכא במי חילול:

הנהות הגר"א [א] נמרא (ולא תבעו פיניה) פל"מ מ]:

גליון חש"ם

גמ' ידקדק עם קונהו. עיין פר המסניות להרמב"ם פי"ב מ"ו דכלים: שם עבד עברי גופו קבוי. עיין יכמות דף מו ע"ל וכנ"י שם: שם ויל חוי אי דכותי. פיין ככ"מ דף מח ע"ח חוס' ד"ה נחנה לסיטון:

תורה אור חשלם א) וחשב עם קנחו מִשְׁנַת הְשָּׁכְרוֹ לוֹ עֵד שנת היבל והיה בסף ממפרו במספר שנים ביבוי שֶׁבִיר יַהְיָה עְפוּוֹ:

ב) וְכִי תִשִּׁיג יִד גַּר וָתוֹשָׁב עַמֶּךְ וּמֶךְ אָחִידְּ עשו ונטבר לגר חושב עַמֶּדְ אוֹ לְעַקָר מִשְׁפַּחַת בר: ויקרא כת, כון

ם ואבלת את כל הָעָטִים אַשֶׁר יִי אַלֹהָיוְד נתן לָךְ לֹא תַחוֹם עֵינֶדְּ עליהם ולא תעבר את אַלהַיהָם כִּי מוֹקַשׁ הוא לַך: (חברים ו, מון

ד) וכן העשה לחמרו וָכַן הַעַשָּה לְשִּׁטְלָתוּ וְכֵּן מַעֲשָׂה לְבֶל אֲבַרַת אָחִיף אֲשֶׁר תֹאבֶר מְשָׁנוּ וּמְצְאַתָּה ל תוּכָל לְהַתְעַלֵם:

[רברים כב, גן

לא לך אלא לגר. אמרם פרשה הסמוכה לנמכר לך וכי חשינ יד גר ותושב עמך ונו" ופרושיו כון משח דברייחה כמסכת ערכין (דף ל:) כח ורחה כמה קשה אבקה של שריעית מדם נושא ונותן בפירות

ליקוםי רש"י

והגי מילי דבורלא. (כ) לערול לרעל" מס קרקע שאכל פירות: וברגא. כסף גולגולת דשמא דא: אבד שתא דחדיף חדיף. (ג) והוא הגבאי ככר פרע למלך כל הלבה שהיבל עליו שנה שעברה ומעתה ח המס שלו ולו אין כח למשכן את זה על חמרו: דדיירי דרי. עכו"ס שיש להס בהמות ומוצלין מהן שדות בשכר: אשור דיקח מהן. בהמה שמא מתפרה מו עם בהמותיהם של ישראל ושל בני ישראל הוא:

אפומא

מטלטליו כוי עד לא כאת לידו עד שמוכר עלמו שנאמר וממכר לך ולא לך אלא לגר. דגר תושב. שקיפל עליו שלא לעסיד עבודת כוכבים שאו, זה הגמכר דעבודת כוכבים. שייה עשם משרמ לעסידת כוכנים למטוב עלים ולשאיב מים נשיבין שם). לאטוב עלים ושאר לרכים ולא לשם אלהות וקירושין בן, עבד עברי גופו קנרי. עד שינישו ימי חיפושו ושם בה). ומצאתה. שמהא קרויה אכדה. ראתאי דידיה בשפע, ואפילו הכי אחיך ולא שוכד סיכנים ולמדך שאפידת כעפני מותרת ולא מימא כי אמשוט אכידת כעפני מלעורת אחריה אמשט אכל אי נקטה חייב לאהדורה וביים כון. דשפעידה. שלחו וקורשין ען. דסלקין לעילא. מכנל לחרן ישראל. ודנחתין לתתא. מחרן ישראל לככל. הוו בקיחין כדין זה (לפיל כב:).

המלך דדיסקא הוא ^{סנ} שטר כדאמר בהגחל בתרא (ב"ק דף רו קיב:) האי מאן דנקיט דיסקא מב"ד הגדול ובפרק השולח (גיטין דף לו.) מעיקרא במאי אפקינהו בדיסקי: אמר רב כיון שניכש בה מכוש אחד קנה כולה שלח רב הונא בר אבין ישראל שלקח שדה מעובד כוכבים ובא ישראל אחר והחזיק בה אין מוציאים אותה מידו וכן היה ר' אבין ור' אילעא וכל רבותינו שוין בדבר אמר רבהם

הני תלת מילי אישתעי לי עוקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל דינא דמלכותא דינא ואריסותא דפרסאי עד מ' שנין "והני זהרורי דזבין " ארעא לטסקא זבינהו זביני וה"מ לטסקא באבל לכרגא לא מ"ט כרגא אקרקף 🦟 דגברי מנח רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכדא משתעבדי לכרגא אמר רב אשי אמר לי הוגא בר נתן קשי בה אמימר א״כ במלת ירושת בנו הבכור דהוה ליה ראוי יואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק א"לי אי הכי אפילו מסקא גמי אלא מה אית לך למימר דיהיב מסקא ומית הכא נמי דיהיב כרגא ומית אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי דרבא ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי מילתיה הוא דאמר ₪ ואמר רב אשי ־פרדכת מסייע מתא וה״מ דאצילתיה מתא ^האבל אנדיסקי סיעתא דשמיא היא אמר רב אסי א״ר יוחנן והמצר והחצב מפסיקין בנכסי הגר 'אבל לענין פאה ומומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו לפאה ומומאה פאה מאי היא דתנן מחואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית

דינא דמלכותא דינא. בהגוזל (ה) קמא (ב"ק דף קיג:) אמר תדע דקטלי דיקלי וגשרי גשרי ועברינן עלייהו: דאריסא דפרסאי ארבעין שנין. חוקת פרסיים מ' שנים היא ע"י דינא דמלכותא דאע"ג דלא קני איניש אלא בשטר מיהו אם החזיק בה עכו"ם מ' שנים ובא ישראל וקנה ממנו הוי קנין גמור ולא יוכל ישראל אחר לומר שלי היא שגזלה עכו"ם ממני ואע"ג דאמרינן (לעיל דף לה:) ישראל הבא מחמת העכו"ם הרי הוא כעכו"ם ואין לו חזקה אלא בההוא שטרא שמכרה ישראל לעכו"ם הכא יש לו חזקה. אי נמי אתא לאשמועינן דאע"ג דבשאר מקומות הויא חזקה לישראל בג' שנים בארץ פרס אינה חזקה בפחות ממ' שנים דדינא דמלכותא הוא שם כן: הגי זהרורי. בעלי נחלות העשירים קונים מעבדי המלך שדות עניי העיר שחין יכולין ליתן הטסקא למלך והן פורעין את המס ומחזיקין בקרקעות בשביל

המס שכן דינא דמלכותא דמאן דיהיב טסקא ליכול ארעא כדאמר לעיל: זבינייהו זביני. מה שקומין הקרקע מעבדי המלך בשביל המס שנוחנים מכרן קיים דדינא דמלכותא דינא ואם יחזרו בעלים ראשונים או יחטשרו ויאמרו להחזיר המס להני זהרורי לא יוכלו לערער על הני זהרורי כלל דופינייהו זפיני: זהרורי. על שם נחלה שקרוי זיהרא לקמן בפרק המוכר את הפית (דף 60:) ואי א"ל זיהרא אפילו בוסתני ופרדיסי והילך חלת מילי קמייתא דינא דמלכותא דינא ובאריסא דפרסאי והני זהרורי שתלויין בדינא דמלכותא דינא הרי חלת: והגי מידי. דובינייהו זביני אי זבין לטסקא בשביל מס הקרקע שלא נתנו הבעלים: אבד דברגא. בשביל כסף גולגלתא שלא פרעו מכרו להם עבדי המלך קרקעותיו של זה לא הוו זביני דאין זה דינא דמלכותא לגבות הקרקע בשביל מס הראש כי אם בשביל מס הקרקע: אקרקפתא דגברא מנה. או יתפשוהו עד שיתן מאליו או יברח מן העיר והך מלחא גמרא קאמר ליה: אפי שערי דברא. שכבר נחלשו מן הקרקע ומונחין בכדו וכל שכן קרקע עלמה ולא שנא וצין ארעא לטסקא או לכרגא זפינייהו זפיני דהכי הוי דינא דמלכותא: שערי דברא. כלומר כל מטלטלין שיש לו בעולם משועבדין למלך בשביל מס ראשו והיכא דלא פרע נחחייב כל אשר לו ומי שיקנה מעבדי המלך בין קרקעות בין מטלטלין זבינייהו זביני: אם בן. דאפילו שערי דכדא משתעבדי לכרגא היכי יתקיים הכחוב דכתיב (דברים כא) בכל אשר ימלא לו הרי באותה המלכות בטלת ירושת בנו הבכור דכל ממון האב אם מת ולא פרע עדיין כרגא דשנה זו הוה ליה ממוט ראוי דאיט מוחזק בו כלל כי אם המלך דשעבוד המלך עדיף משאר שעבודין וכגביי דמי ומיהו לאו אחקפתא מעלייתא היא דאיכא למימר אין הכי נמי חבטל וחבטל לשם ובשאר מקומות יחקיים דשבקיה לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה: 🏿 ב אי הכי אפי מסקא גמי. רב אשי הוא דקפריך עליה דאמימר הכי דכיון דקשיא ליה לאמימר הכי אפילו כי אמריען ארעא לטסקא אשתעבדא לדברי הכל א"כ בטלת בקרקטות ירושת בנו הבכור: אדא מאי אית דך דמימר. היכי דמי דלא תבטל כגון דיהיב טסקא של 🖫 אותה שנה בתחלת השנה ומית דעד סוף השנה אינה משועבדת למלך עוד והוה ליה מוחזק ויטול בה בכור פי שנים ה"נ וכו': ודא היא (ב) התס. לית הלכחא כרב הונא בריה דרב יהושע דלא משתעבדי לא קרקעות ולא מטלטלין לכרגא ואי זבון לכרגא לא הוו זבינייהו זביני 📆 דכרגא אקרקפחא דגברא מנח ואינהו ספרי דרבא דאמרי הלכחא כרב הונא לאוקומי מלחייהו בעו לקיים מעשיהם ושטרות שכחבו ד על מכירת קרקעות שנמכרו לכרגא ובאו לומר דמשתעבדי לכרגא כדי שיהו המכירות והשטרות קיימין ומיהו שלא כדין נכחבו 🖫

תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 119 כד בבא בתרא תלמוד בבלי הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

רשב"ם ב"ב דף נד:

כוכבים בחזקה בלא שטר מן העובד כוכבים: והאמר שמואד דיגא דמדכותא דיגא. כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם דינא. כל מסים וארנוניות ומנהגות של מקבלים עליהם מרלונם חוקי במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרלונם חוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חביר-ע"פ חוק המלך הנהוג בעיר משום גזל: ומדכא אמר. לא ליכול ארעא מוק המלך הנהוג בעיר משום גזל: ומדכא אמר. לא ליכול ארעא מוק המלך הנהוג בעיר משום גדלי שמוד מש פווחודם ע"י תכנה אוצר החכמה

<u>כסף משנה הל' גזילה פ"ה הי"א</u>

יא וכ"ש אבל מכם שפסקו המלך וכו' ולא עוד אלא שהוא עובר המבריח ממכם זה וכו' בין שהיה המלך עבו"ם בין שהיה המלך ישראל. נרסה לכחורה שטעמו משום דחל"כ כי חקשי בפ' הגחל נתרח להבריח מהמכם מי שרי והחמר שמוחל דינה דמלכותה דינה ה"ל לשנויי כחן במלך ישרחל כחן במלך עכו"ם. הבל יש לגמגם

> בזה משום דאיתא התם בגמ' איכא דמתני' (לה) אהא נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסים וכו' שהיא של בית המלך אע"פ שאינה של תרומה וכו" והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא וכו׳ רב אשי אמר במוכם עכו"ם דחניא ישראל ועכו"ם שבאו לדין וכו׳ ור"ע טעמא דאיכא קידוש השם הא ליכא קדוש השם באים (בעקיפין) וגזל עכו"ם מי שרי והתניא וכו׳ מנין לגזל עכו״ם שהוא אסור וכו׳ ל"ק כאן בגזלו כאן בהפקעת הלואתו פי׳ רש״י הפקעת הלואתו שאין גוול ממש שרי כי ליכח חילול השם כגון היכח דטען ליה ליורש נחתים לאביך ומח דלא ידע עכו"ם דמשקר ולהבריח מכס הוי כהפקעת הלואתו. והשתא כיון דהברחה מן המכס לא הוי אלא כהפקעת הלואחו אמאי אסור להבריח מן המכס במלך עכו"ם. ושמא י"ל דהכא שאני שהעמיד המלך ישראל לגבות לו חלקו דהוי כאילו המלך עלמו גובהו דהשתח מלבד שחם יודע יש חילול השם בדבר אפשר שיהיה סכנת נפשות בדבר אבל עכו"ם שחכר המכם מן המלך שאז אם יודע לא יהיה בדבר סכנת נפשות מאחר שאין המלך מפסיד בזה הוא שאמרו שמותר להבריח ממנו המכס דהוי כהפקעת הלואתו:

יא (נזיקין) משה בן מימון (רמביים) עמוד מס 72הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

ר"ן נדרים כח.

במוכם העומד מאדיו. שלא במלות המלך. וכתבו בתוספות דדוקא במלכי עובדי כוכבים אחר דדינא דמלכותא עובדי כוכבים אחר דדינא דמלכותא להם מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מלותי אגרש להם אם לא תעשו מלותי אגרש אתכם מן הארץ אבל במלכי ישראל שותפין בה. לא לפי שא"י כל ישראל שותפין בה. וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אחד "ו מכס זה חייבים ליתן לג את המכס וכן נמי אם לא קנה אותו אלא שהוא ממונה לגבות לישבע שהן תרומה דליכא אוכסא לישבע שהן תרומה דליכא אוכסא כיון דדינא דמלכותא דינא"י הרבי לישבע שהן תרומה דליכא אוכסא כיון דדינא דמלכותא דינא"י המנת אובר החפמה

שיטת הרשב"א בתשובה – הובא בב"י חו"מ סוף סי' כ"ו

ובהריב"ש סו' קע"ט: ברשב"א בתשובה לענין דינא דינא דע שלא אמדו אלא במאי דאיכא הומנא דמלכא ובדברים שהם מדיני המלכות כי כמו שיש לנו משפטי מלוכה

כתו שאחר שמואל לישראל (שחואל א מ) כך בשאר העכו"ם דינים ידועים יש לחלכות ועליהם אחרו דדיניהם דין אבל דינים שדנים בערכאות אין אלו מתשפטי המלוכה אלא הערכאות דנין לעלמם כתו שימלאו בספרי הדיינים שאם אי אתה המלוכה אלא הערכאות דנין לעלמם כתו שימלאו בספרי הדיינים שאם אי אתה אחר כן בטלח ח"ו דיני ישראל עכ"ל י עיין במהרי"ק סי' ס"ו וקפ"א וקל"ה בענין אחר כן בטלח ח"ו דיני ישראל עכ"ל י עיין בדברי רבינו סימן שם"ט :

חויים א יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס 80הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

רמ"א חו"מ סי' שס"ט סעי' י"א

ב [יג] ג] המוסא אהה במקום הדנין כדיני מכו"ם ומחם אהחו לא יוכל אכי אהחו אד יורשיה לומר כל הנוסא אהה מל דמת המנהג הוא מהא ונדון הדבר בדיני מכו"ם ד) דאם מחה (לא) יורשה בעלה או כרומה לוה וליכל בוא משום דינא דמלכומא (ב"י בסיי כ"ד בסם משובת הרשב"א) כא (י) דלא אמרינן דינא דמלכומא אלא כדבר שיש מו הנאה למלך או שהוא למקנת כני המדינם אבל לא [יד] שידוט בדיני עס"ם דא"ב בעלו כל דיני יבראל [מהרי"ק שורש קפ"ם בסם רשב"א):
חויימ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס באהודפס עייר תכנת אוצר החכמה

ש"ך חו"מ סי' ע"ג ס"ק ל"ט

בדינינו . אמת שהרב כתב לקמן ש"מ שם"ע בהג"ה וז"ל הנושא אשה במקום שדנין בדיני עכו"ס ומחה אשחו איו

יכולים יורשיה לומר כל הנושה חשה פ"ד המנהג הוה נושה ולדון הדבר בדיני עכו"ם דהם מתה לה יורשה בעלה וליכה בזה משום דינה דמלכותה דלה אמרינו ד"ד אלה בדבר שיש בו הנהם למלך או שהוה לתקוח בני המרינה הבל לה שידונו בדיני עכו"ם דה"כ. בטלח כל דיני ישראל עכ"ל ומשמע לכאורה מדבריו דבמה שהוא לחקנת בני המדינה אמרי ביה דר"ד ולפ"ז היה אפשר ליישב דבריו כאן קלת דוהו שא"י למכור המשכון בפחות משנה הוא לתקנת בני המדינה אבל לפענ"ד גם דבריו דלקמן ס"ם שם"ם ל"ע ואנה מלא זה דמה שהוא לתקנת בני המדינה אמרי דר"ד אפיי נגד דין תורה וסרי בחשו' הרשב"א שמשם מקור הדין דהנושא אשה כו' לא כחב בכל החשובה רק שחלילה שכדון בדין פכו"ם וגד דין חורתינו. ופוד דמי מפים א"כ בכל דיניהם נימה שהוה לחקות בני המדינ' ומים מהרי"ק לפיל היינו דוקה לפנין ארנוניו' ומנסגות של משפטי המלכים כו' ה"ק היינו דוקה לפנין ארנוניות שנוגם למלך דח"כ כל הדין נוגע למלך פלמו והזוכה בו הוא כבא מכח המלך או במנהגות של מלכים אף ע"פ שאינו נוגע למלך פלמו כיון שהוא משפט המלך במדינה ואינו נגד דין חורה אמרי׳ דד"ד אכל דין שבין אדם לחברו פשיטא ופשיטא דלא ואף שיפסקו בדיניהם כן משום תקנת בני המדינה (ואין להקשות מפרק חוקת הבתים (דף נ"ה ע"ב) גבי מלכא אמר לא ליקני אלא באגרתא ונתבאר לקמן סיי קל"ד ס"ב ואע"ג דהתם בדינינו קונה בחוקם שאני התם כיון דהקרקע הוא של פכו"ם אוליכן בתר דין פכו"ם ואמרי׳ נמי דישראל הראשון אדין פכו"ם סמך וכן בפ"ק דגטין (דף י) ונחבאר לעיל סי׳ ס׳ח ס׳ח דשטרי מחנות העולים בעש"ע כשרים היינו נמי כיון דהשטר עשוי בערכותיהם א"כ אדינא דמלכותא סמך ועוד תירץ בכעם"ת שער מ"ו ח"ח בענין אחר בך דחזקת הבתים ודפ"ק דגטין ומימ לפי דברי הרמבין בבעל התרומות שם לריך לחרץ כמו שכתבתי ע"ש ודו"ק) ואם באנו ליישב דברי הר"ב דלקמן מ"ם שמ"ע ל"ל דה"ק דלא אמריי דד"ד אלא כדבר שיש בו הנאם למלך או שהוא לחקנת בני המדינה מה שחין הדין מפורש אללינו אבל לא שידונו בדיני עכו"ם נגד תורתינו כו' וכן תיקן וביאר בע ר שושן להדיא לקמן "מ"ם שם"ע וו"ל לא אמרי׳ דינא דמלכותה אלה בדבר שיש לו הנהה למלך או שהוה לחיקון בני מדינתו בענייני משה ומחן שביניהם אבל שהר דינים דיני חורה המפורסמים בינינו כבון שהם מכשירים עד א' ואפילו הוא קרוב או פסול וכיולא בדברים אלו דינים פרטיים שבין ישראל לאבירו פשיטא שלא כדון בהם כמוחם דאליכ בשלו ח"ו כל דיני חורם מישראל וכן המושא אשה במקום שרנין דיני פכוים ומתה א"י יורשיה לומר כל הנושא אשה פ"ד המנהג הוא נושא דהא פשוע כינינו דהבעל יורש את אשתו כו' עכ"ל וכן משמע בסמ"ע שם שכן כוונת הר"ב שם. אבל דברי הר"ב כאן לליע :: (מ) רולה לוער חויים א קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 400הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

<u>שו"ת מהרש"ג ח"ג סי' קכ"ה</u>

בדבר שאלחו אי אמריכן דינא דמלכוחא דינא במכ שכמלכות גזר ללורך חיקון בשוכרים במדינה, כן אמת דלהשוכרים כוא טובה וחיקון אבל לבטל הבית המשכיר הוא קלקול וחסרון, שאדם אחר משתמש בשלו בטל כרחך, ומאי חזית דאזלת בתר השוכרים לקרוחו חיקון, זיל בתר המשכירים דהבית והחנות הוא שלהם והוי קלקול, ואם כן אפילו להרמ״א בחו״מ סימן שס״ט סטיף ח׳ והחולקים טל הש״ך סימן ש״ג ס״ק ל״ט מודים דלא אמריכן בכהאי גוונא דינא דמלכותא דינא כיון דלא נוכל לומר על זה שהוא לטובת בני המדינה.

ואין להקשות לפי זה דאם כן איך נפרע דברי הרמ״א בסימן שס״ע הכ״ל דמשמע מדבריו דלארך תיקון המדינה אף שאינו נוגע לכמלך עצמו אמרינן דינא דמלכותא דינא ואיך משכחת לה הלא בדיני ממונות לעולם מה שהוא חיקון לזה הוי קלקול לזה. ומצאחי בשו״ת השיב משה בסימן צ׳ שמדבר בזה ומתחילה הקשה על דברי הש״ך בסימן ע״ג הכ״ל ולבסוף החשובה העלה גם הוא דלא אמרינן בכהאי גוונא דינא דמלכותא דינא.

דבראה לי דלנורך חיקון המדינה לא הוי אלא כמו הך דינא דסימן רנ״ש בחו״מ להחזיר אבידה לאחר יאוש או אבידה דשעפה מכר וכן בהך דינא דסימן בנ״ו בגניבה וגזילה לאחר יאוש ושינוי הצות דבכל הני אין להמולא וכן להקונה שום הפסד מכיסו ואנן אחרינן דמחחילה לא נעשה הפקר על ידי דינא דמלכוחא ואפילו אס מעבה הפקר מ״מ אסור לו להמולא אותה לזכות בה בשביל הבעלים וזה הוא אלא על ידי דינא דמלכוחא מחויב לזכות בה בשביל הבעלים וזה הוי שפיר חיקון המדינה וגם לו ליכא הפסד וחסרון כיון דגם מחחילה לא היה שלו. [וכהאי גוונא מלינו במסכח שבת בפרק מי שהחשיך לא היר שלו. במיח סימן רס״ו דבמי שהחשיך לו בדרך החירו לו להניח על החמור או לתח לעכו״ם וכמה אופנים. אבל במליאה לא התירו משום דלא חשוב הפסד כיון דלא היה מתחילה שלו ורק שמתה בא לזכות הוי רק מניעת הריות ולא חשוב הפסד].

ומיושב בזה מה שנחקשה שם בהשיב משה מהך דסימן רנייע סעיף ז' בהג"ה במליל מהארי והדוב וזוטו של ים הרי אלו שלו ואם גזר המלך חייב להחזיר מכח דינא דמלכותא וכן בסימן שלייו סעיף ז' בהג"ה דהכי נהיגי שכשיו להחזיר כל גניבה אפילו לאחר שנ"יו סעיף ז' בהג"ה דמלכותא דמלכותא אלמא דאמרינן דינא דמלכותא האינו רשות מכח דינא דמלכותא אלמא דמתיע הריות כיון דגם דינא שכ"ד. ולהכ"ל ניחא דהתם הוי רק מניעת הריות כיון דגם מתחילה לא היו שלו לא חשוב הפסד ש"ה אמרינן דינא דמייד.

והנני בזה ידידו דויש ושיית

שמעון גרינפעלד

ג גרינפלד, שמעון בן יהודה עמוד מס 129הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

שו"ת אגרות משה חו"מ ח"א סי' ע"ב

הנה מה שהאריך כתר"ה בענין דינא דמלכותא קשה לכתוב בענינים אלו משני טעמים חדא מטעם שכתב בשו"ת השיב משה שהביא כתר"ה שיש מבוכה רבה בין הפוסקים וסתירות רבות וצריך לזה עיון חמן רב אולי יעזור ה' להבין לאסוקי להלכה וכ"ש לקטני ערך כמוני. ועוד מטעם שבל יתראה ח"ו שאנו מקטינים כבוד המלוכה דמדינתנו בפה אשר אנחנו מחוייבים להכיר להם טובה על החסד שעושין עמנו ועם כל אחבנ"י שבמדינה הזאת ואנחנו מברכים אותם ומתפללים להשי"ת בכל עת ושעה לשלום המדינה ונשיאיה ושריה כאשר נצטוינו. ולכן אין רצוני לכתוב ולדון בזה. וגם אין להוסיף על דברי כתר"ה כי שפיר כתב בעצם הענין.

אבל לעדה בעובדא זו דעשו מדינא דמלכותא שהמשכיר אינו יכול להוציא את השוכר אף אחר שכלתה זמנו כל זמן שרוצה לדור שם. אין הנידון כאן מצד דינא דמלכותא אלא לאלו ששכרו קודם שנעשה הדין שאז היתה השכירות בסתם רק להזמן שהתנו והיה רשאי המשכיר להוציאו והיינו צריכין לדון אם יש בזה דין דינא דמלכותא דינא. אבל לאלו ששכרו אחר שכבר נעשה הדין מהמלכות ולא התנו בפירוש שכשיבא הזמן יהיה מחוייב לצאת אלא השטר שעשו על שתי שנים הוא רק שלא יוכל והשוכר לצאת קודם השתי שנים הוא רק שלא יוכל לא עשו המלכות שום דין והוצרך המשכיר לעשות שטר שלא יוכל לאת, וכן הוא שלא יוכל המשכיר לצאת, וכן הוא שלא יוכל המשכיר לצאת. שנים הוא אוכל המשכיר לצאת שטר שלא יוכל לצאת, וכן הוא שלא יוכל המשכיר לצאת. שנים הוא אוכל המשכיר לצאת שטר שלא יוכל לצאת, וכן הוא שלא יוכל המשכיר לצאות שטר שלא יוכל לצאת, וכן הוא שלא יוכל המשכיר לצשות

לרבות בדמיה אף כשיתנו המלכות רשות להוסיף,
וכן שלא יוכל המשכיר להוציאו קודם שתי שנים אף
אם המלכות תבטל את דינה. אבל באם יהיה עוד
קיים דין המלכות הוי השכירות כהתנו שיהיה הזמן
כפי דין המלכות שכל זמן שירצה השוכר לדור שם
ידור. וא"כ הוא גם מדין התורה ממילא בכתוך הזמן.
ד (חו"מ א, או"ח ב, אח"ע ב) פינשטיון, משה בן דוד עמוד מס 123חודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

דרכי משה חו"מ סי' שס"ט ס"ק ג'

וכתב ב"י לעיל o"o כ"ז בשם הרשב"א דלא אמרי' דד"ד אלא מה שהוא מדיני המלוכה אבל דינים שדנים ערכאות אין אלו ממשפטי המלוכה אלא הערכאות דנין בעצמן כמו שימציאו בספרי הדיינים שאם אי אתה ערכאות אין אלו ממשפטי המלוכה אלא הערכאות דנין בעצמן כמו שימציאו בספרי הדיינים שאם אי אתה אומר כן בטלת ח"ו דני ישראל עכ"ל, ואפשר שלזה נתכוין מהרי"ק בתשובה דלעיל, וכתב מהרי"ק שלצ"ב בשם הרשב"א, דכל דבר שהמלך עושה לתקנות המדינה הוי ד"ד ואפי' אם אמר ממון של פלוני יהא לפלוני וע"ש. וכתב נ"י פ' חזקת הבתים דף קפ"ה ע"א בשם הר"ר יונה שאם יכול ישראל לכוף חבירו בדין ישראל ואין המלך מקפיד לכוף בדיני שלו נמצא שלא פקע זכותו של ישראל מחמת אותו ד"ד אא"כ הולך לדון בערכאות כיון שלא קבל המלך הדינים ההם אלא בערכאות שלהם, עכ"ל. ול"נ כן מדברי המרדכי פ' חזקת הבתים דף ר"נ ע"ד דכתב, דד"ד לענין חזקת חלונות וע"ש, מיהו אפשר דרבי' יונה לא קאמר אלא בדבר שאינו מדין המלוכה אלא שחקק המשפטים בערכאות כיצד ידונו ולכן אין צריכים לילך אחר אותו משפט כדברי הרשב"א דלעיל. ובמרדכי פ"ק דגיטין דף תר"ו מד"ד וכתב שם ע"ד דאפי' בין ישראל לחבירו שבו משום ד"ד וכן משמע מדברי התוס' וה"ה שכתבי לעיל דבריהם לענין משכון וע"ל ס"o o"ח מד"ד שכתבי שם בזה:

חזון איש ליקוטים סי' ט"ז (חו"מ)

אבל כשתחלת הנידון בין ישראל לחברו אין כאן ד"ד ודיינינן להו בדיני ישראל, וזה דעת כל הפוסקים שכן מבואר בל

מרמצ"ן שהביא העור ס"ס ס"ח שאם יש בשער דבר הפוסלו ימה ע"פ חורחנו השער פסול שאין המלכים מקפידים אלא בהכשר שערות שלהם מבואר שאם היו מקפידים שידונו כדיניהם היה שערות שלהם מבואר שאם היו מקפידין אם פוסלין משום דבר שאנו פוסלין בנעשה בישראל אין כאן ד"ד, וכן הנ"י ב"ב נ"ה א' הביא דברי הר", וזו כונת רשב"א למש"כ הד"מ בעור סי שס"ע סק"ג, והיינו עעמא דאנו דנין לעולם בין ישראל להברו בדיני ישראל והיינו עעמא דאנו דנין לשולם בין ישראל להברו בדיני ישראל ואין משגיאון בדיניהם.

ולפיכך יש להמוה על הכתוב במרדכי פי הגוזל בהרה בשם ר"י ב"פ דון צמי שמכר את המשכון סוף שנה מד"ד והביא ראי מפ"ק דגיעין וחימה מה נשתנה דין זה מכל דיני חורה שבין ישראל לחברו ובד"מ בעור סיי ע"ג ס"ק ו' פי דברי המרדכי ישראל לחברו ובד"מ בעור סיי ע"ג ס"ק ו' פי דברי המרדכי דד"ד חשיב כמנהג והמלוה סחם ולא פירש זמן דעחו כפי הנהוג עם העכו"ם אבל לשון המרדכי ל"ע, ועי בחשובת הרי"י בב"י סיי שס"ע [אח"כ ראיחי בש"ך סי ע"ג ס"ק ל"ע פיי ג"כ דברי המרדכי משום מנהג ולי הש"ך ז"ל קשה לכוין ל"ע פיי ג"כ דברי המרדכי משום מנהג ולי הש"ך ז"ל קשה לכוין שאינו חילוק בין דין מפורש לאינו מפורש ואין כלל דין שאינו מפורש שהכל מפורש בחורה אלא שכן הוא הדין שאם משכנו סחם לריך ב"ד לשקול את האומד עד כמה מחל לו שלא יהבענו ודינא דמלכותא מכרעת את האומד וכיון דמורגל אללנו דינא דמלכותא חברעת את בתנאים מיוחדים מ"מ זה משפיע על בני דינא אף שזה רק בתנאים מיוחדים מ"מ זה משפיע על בני אדם להם לממוך בסתמא על שיעור שהם דנים וזו כונת הראב"ד בש"ך

ס"ק ל"ו, ונמלא דאנו דנין בדינוו ולא בדיניהס].

ב) ובישראל שקנה שדה מן הנכרי ב"ב נ"ד ב' פסקו הפוסקים

דאי איכא ד"ד נועל שער מן הנכרי ומוליא מן
המחזיק, ול"ל דאע"ג דהשתא הוא דין בין ישראל לחברו מ"מ כיון
דהיתה של נכרי והלוקח ממנו חובעו השער עדיין חשיב זכוחו של
נכרי ויש בזה ד"ד שיזכה הלוקח בשערו [מיהו למש"כ הר"י
בש"מ שם דבאמת הופקעה השדה מן הנכרי אין ד"ד שתהא שלו
בע"כ וגם הלוקח אין לו תביעה לנכרי ולמה חתערב המלכות בזה,
מיהו בתו" כחבו דחובע את הנכרי כדין דלא נתן לו מעוחיו אלא
מיהו בתו" כחבו לחבע את הנכרי כדין דלא נתן לו מעוחיו אלא

וראובן ושמעון שלקחו בחים מבי נכרים שהביח המרדכי פי חזקת דחין לזה חזקת חלונות כיון דד"ד שזה פותח חלונות לחברו וחברו בונה כנגדן וסותמן לכשירלה, נמי טעמח כוח דלח זכה בחזקת חלונות לחברו וחברו בונה כנגדן וסותמן לכשירלה, נמי טעמח כוח דלח זכה בחזקת חלונות שלח זכה בזה הנכרי המוכר לו וזה דלח כמש"כ בד"מ סי שס"ע סק"ג דזה פליג על הר"י, וכן מה שסיים הד"מ שם דהר"י לח קחמר חלח בשחינו ד"ד חינו מובן ודברי הר"י מבוחרין בש"מ שהנם ד"ד חלח דסחמח חינו חלח על מומחו ומה שנוגע לזכותן חבל לח בין ישרחל לחברו, וזו גם כונת רשב"ח שחין ד"ד עלינו חלח חם הלו דבר שפוגם למלכות חם חין חברים בה כגון מסים או בינינו לבין חימהו, וההיח דנון בדיני בחזקת חלונות דנין בדיני ישרחל דיכול לעכב עליו לפחחן ויש להן חזקה חש"ג שחין כן ד"ד.

רשב"ם ב"ב דף נד:

כוכבים בחזקה בלא שטר מן העובד כוכבים: והאמר שמואד דינא דמדכותא דינא. כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרלונם חוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חביר-ע"פ חוק המלך הנהוג בעיר משום גזל: ומדכא אמר. לא ליכול ארעא מוק המלך הנהוג בעיר משום גזל: ומדכא אמר. לא ליכול ארעא מוק המלך הנהו בעיר משום גדלי שמוד מש פווחודפי ע"י תכנה אוצר החכמה

<u>שו"ת חת"ס חו"מ סי' מ"ד אות ד'</u>

והנה בהת דדינת דמלכוחת דינת כ' רשב"ם בב"ב כ"ד ע"ב הטעם דהמדיכה עלמה כיחא לסו וז"ל כל מסים וארכוכי' ומכהגי של משפטי מלכים שרגילי להנהיג במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקצלי עליהם מרלוכם חוקי המלך ומשפטיו והילכך דין גמור ואין למחזיק בממון חברו עפ"י חק המלכות הנהוג בעיר משום גזל עכ"ל. ברלוכם ומחילת געורה הוא ומ"מ כל זה כשאיכו מתכנד למ"ש חורה בהדי' אבל כשמתנגד למ"ש תורה בהדי' אזי אפי' למלך או"ה אין שומעי' ק"ו למלך ישראל וזה מבואר מלשון רשב"ם שם ד"ה ומלכא אמר וכו" שכ' ואיך יקנה זה המחזיק הואיל ואין לו שטר מן הנכרי וכו' עכ"ל משמע דגוי וודאי אסחלה בזוזי כדכתי בספר אוריתא דמסה דגוי מסתלק מהקרקע בכבף אע"ג דמלכא אמר דאין מסחלק בככף אין זה כלום והרי העכו"ם מסחלה ממילא אך אידך לא יקנה מההפקר כי מלכא אורך דלא יהנה אלא בשערא וזה אינו כגד הכתוב בחורה שאפי' ישראל היכי דלא סמכא דעתי' למיקני בכספא לא קנה אלא בשערא הכה מבואר דכבד דין חורה אפינ מלך או"ה אינו יכול ומה שאינו משורש בחורה אפי מלך ישראל יכול להנהיג ולא מיצעי' מנהגי וכימוסי מדיכה שבין אדם לחברו כגון קנין קרקע בשער דסתם מיירי בהכי אלא אשי העלת מסי וארכוכי ומכסי כמי אמרי שבכי מדיכה מרלוכם מוחלי על ככה ואפילו מלך ישראל דינו דין וכ"כ להדי' רמב"ם פ"ה מחל' גזילה:

אך הר"ן בכדרים כ"ח ע"א כ' וז"ל וכ' חוס' דוקא במלך או"ה אומר
דדיכא דמלכוחא דיכא מפני שהארץ שלו ויכול לוחר להם אם לא
תעשו מלוחי אגרש אחכם מן הארץ אבל במלכי ישראל לא לפי שא"י כל
ישראל שוחפים בה וכו' עכ"ל ע"ש. ומ"מ כ"ל דלא פליג אלא במסים
ומכם שמטיל על כרחם ס"ל לא שייך לומר בכי מדיכה כיחא להו אלא
משום שהוא אדון הארץ וא"כ יש לחלק בין מלכי ישראל למלכי או"ה אבל
במכהגי וכימוסי כמו ב"ב כ"ד ע"ב מודה ר"ן דהעעם משום דכיחא להו
ואין לחלק בין מלכי ישראל לאו"ם ויבואר לקמן אי"ה:

ה (חויים) סופר, משה בן שמואל עמוד מס 52הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

ר"ן נדרים כח.

<u>ר' הענקין</u>

<u>הפרדס שנה ל"א</u>

<u>חוברת ז' סי' נ"ד אות י'</u>

י) מה שכתב הר"ן בנדרים כ"ח בטעם דינא דמלכותא דינא משום שהארץ שלו ויכול לגרשם מן הארץ, אין הכונה דוקא כשיכול לגרש, אלא העיקר שיש להם טובה מן השלטון הן בעצם הישוב שיושבים בגבולו והן, ובעיקר בטובות תמידיות כגוז, כשהשלטוז מספיה להם מזון בזול, ומים, ומאור בזול, וגשרים ודרכים מתוקנים ומגין עליהם ובכה"ג כשיש מלכות ישראל שמספקת להם כל הנ"ז, ג"כ כחם ככח מלכות א"י אפילו כשהם עבריינים, אם החוד קים מהדברים התלויים במנהג, אבל כשהם נגד התורה לא משגחינן בהן. וזהו עניין דברי הנמוקי יוסף בנדרים, ואין לעשות מחלוקת בינו ובין הר"ן, כי דברי הר"ן אמורים כשאין המכס לטובת העם שאו רק למלך אדי יש לו רשות לזה מטעמו דהר"ן, ודברי הנמוקי יוסף כשהם לתועלת בני המדינה, ואמנם כשיש חקים מיוחדים ע"פ תוה"ק לא אולינן בתרייהו.

לא הפרדס עמוד מס 262הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

דאי לאו דכותי חבר הוה לא מחתים ליה

מקמיה אי הכי אפילו שאר שמרות גמי אלא

אמרינן רווחא שבק למאן דקשיש מיניה הכא

נמי רווחא שבק למאן דקשיש מיניה א"ר

פפא זאת אומרת "עדי הגם אין חותמין זה

בלא זה" מאי מעמא אמר רב אשי "גזירה

משום כולכם גופא אמר רבי אלעזר לא

הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד מאי

קמ"ל תנינא כל גם שיש עליו עד כותי פסול

כו' אי ממתניתין הוה אמינא אפי' תרי נמי

והאי דקתני חד משום דבשמרות אפי חד

נמי לא קמ"ל ותרי לא והא קתני מעשה

והביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותגאי גמ

אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר אמר אביי

תני עדו רבא אמר לעולם תרי ורבן גמליאל

מיפלג פליג וחסורי מיחסרא והכי קתני ורבן

גמליאל מכשיר בשנים ומעשה נמי שהביאו

לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גמ אשה

והיו עדיו עדי כותים והכשיר: **כותני'** ²⁰כל

השטרות ? העולים בערכאות של עובדי כוכבים

אע"פ שחותמיהם עובדי כוכבים כשירים חוץ

מגימי נשים ושחרורי עבדים יו ר"ש אומר אף

אלו כשירין לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו

בהדיום: נכו' קא פסיק ותני לא שנא מכר

ל"ש מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זווי קמייהו

הוא דקנה ושטרא ראיה בעלמא הוא דאי לא

יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבין

ליה שטרא אלא מתנה במאי קא קני לאו

בהאי שמרא והאי שמרא חספא בעלמא הואף

אמר שמואל "דינא דמלכותא דינא ואכ"א

יתני חוץ מכגיפו נשים: רבי שמעון אומר

אף אלו כשירין וכו': והא לאו בני

כריתות נינהו™ אמר רבי זירא דירד ר' שמעון

לשימתו יישל רבי אלעזר דאמר עדי מסירה

כרתי יוהאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר

במזויף מתוכו שפסול הכא במאי עסקינן

בשמות

קאמר נמי משמע כמיבא לחודה מהגיא לכולי עלמא ויש לומר - דאי דאו דכותי חבר הוה. לא הוה האי ישראל מתתים ליה לכותי א) בי תוםי לקסון סב ד'מספקא ליה להש"ס אי פליג רשב"ג אתנא קמא בכתיבה ולא מקמיה: אי הבי שאר שפרות גפי. כי חתם ישראל לבסוף ניכשריה: אחזוק מדלא קאמר כל מניה שכחובה או שהוחזקו בה אע"ג דאיכא "א"א. על כרחיך טעמא מאי לא הוי בשאר שטרות בחזקת חבר ע"י

חת העדות עם ישרחל זה החתום ישראלים זקנים ממנו והכותי וכשחתם ישראל זה תחילה היה סטור שיחתום או בעל השטר עמו אחד מישראל הזקנים לפיכך מתם בתחתית השטר והמלוה בא והחתים אחריו את הכותי למעלה הימט: הכא נמי. טנט אשה נימא רוומה שבק: זאת אומרת. מתניתין דמכשר בגט ופסיל בשאר שטרות אשמעיט דעדי הגט אין חוחמין אלא זה בפני זה הילכך על כרחך ישראל זה ראה את הכותי חותם למעלה והוא מתם למטה ואי לאו דחבר הוא לא אחתמיה מקמיה אבל עדי שאר שערות חותמין זה שלא בפני זה הילכך איכא למיחש ישראל זה חתם רחשון בתחתית השטר ושבק רווחה למאן דקשים ולא ידע שיחתמו את הכותי למעלה הימנו: מאי מעמא. אמרו רבט שלא יחתמו זה שלא בפני וה: גזירה משום כולכם. דתגן בפירקין דלקמן (דף סו:) אמר לעשרה כולכם כתכו גע למשתי מחד כותכ אן ברשיי דיה מודה מולכם כתכו גע למשתי מחד כותכ אן ברשיי דיה מודה וכולם מותמין ואי לא הוו מתמי כולהו הוי פסול דבקפידה מליה דלא שוויה גיטא אלא בהכי לפיכך תקנו אפילו היכא דלא אמר כולכם שיהיו כל העדים נקבלים בשעת החתימה: תנינא כל גם שיש עליו עד כותי פסוד. ועלה קאמר חון מגיטי נשים: הוה אמינא דאפילו תרי. כשרין בגט והא דתני חד לאשמועינן חומרא דשאר שטרות דחד נמי פסול בהו קח משמע לן: רבא אמר לעולם תרי. כותים הוו בחסות גיעת דרש גמליתל: ורבן גמליאל מיפלג פליג. ולי למרת מעשה לקתור חסורי מיחסרה כו': מתני' בערכאות. מקום מת

> וועד דיינים קטעין שלהן: לא הוזכרו. נבית המדרש לפסול: אלא בזמן שנעשו בהדיום. ע"י עוכדי כוכבים הדיוטות שאינן דיינים ובנמרא

ולא הודאת בע"ד לא חשוב שטר לקנות על ידו ולא הוי אלא חספא 🖯 כוכבים לא שנא שטרי מכר ול"ש שטרי מתנה: בשלפא. שטרי מכר בעלמה אבל אין לומר דלהכי חשיב ליה חספה בעלמה משום דהרעה להו בההי שטרה מיקניה אלה בחיי: שבי יהיב. החי גברה: זוזי. לישראל חבריה: קמייהו. דדיינין עובדי כוכבים: הוא דקנה. לארעא דקרקע נקנה בכסף או בשטר יוהאי שטרא ראיה בעלמא הוא שלא יאמר (לאם) מכרחיה ולא קבלחי מעות ובהא מילחא אינהו מהימני: דאי לאו דיהב זווי קמייהו. כיון דדיינין קבועין נינהו: לא הוו מרעי נפשייהו. וכתפי ליה שטרה: אלא מתנה. דעל ידי השטר הוא קנה אותה דו במסירת השטר היכי מקניא האי שטרא מספה בעלמה הוה: דינא דמדכותא. של עובדי כוכבים:

הורמין תגי חוץ מכגיפו נשים. כל שטרות שהן כגיטי נשים שעל ידי השטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה וה"ה נמי דמלי לשנויי בעדי מסירה ישראל דאינהו משוי ליה שטרא אלא שינויא דחיקא הוא דשניט לעיל הכי דהא פרכיט עלה מדקחני סיפא רבי שמטון כו׳ ואיצטריכה ליה לשטיי שמות מובהקין איכה בינייהו (אשלייג דאוקימנה לעיל" בעדי מסירה ה"מ לח"ק דברייחה דנחית למנינא ופרכינן עלה והא איכא לשמה ואיכא מחובר וליכא לחרוצי אלא בהכי אבל חנא קמא דמחניתין דלא נחיח למנינא וחנא לשמה (א) לא מוקמינן ליה כרבי אלעור דמדרבי שמעון סבר לה כר' אלעור תנא קמא לא סבירא ליה): בריתה. הכדלה לשון ספר כריחות (דברים כה) דכיון דלה שייכי בתורת גטין וקדושין אין נעשין עדים בדבר דכתיב וכתב ונתן מי שישנו בנתינה ישנו בכתיבה: ירד רבי שמעון אשתו של רבי אלעור. דאמר עדי מסירת הגט הוא דכרתי כדאמר בפרק בתרא (נקנון דף פו.) אע"פ שאין עליו עדים אלא שנחנו לה בפני עדים כו' ורבי שמעון נמי בהכי מכשר שימסרט לה בפני עדים ישראל: מודה ר' אדעור במוויף מתוכו. דאע"ג דאמר ר' אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אין עליו עדים אבל יש בי עדים פסולין פסול מדרבנן או דילמא קאתי למימסריה באפייהו ומיסמך עלייהו:

פני היב וווי קמייהו קנה רשטרא לראייה בעלמא הוא דאי לא יהוכ זרוי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא אלא מתנה במאי ליקני ליה להאי ארטא בהא שטרא האי (שטרא) חספא בעלמא הוא באי לא יהוכ זרוי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו לא הוו מרעי שטר שראי לקנות בו קיקע אלא בעדות קיימת ועדות העובדי כוכבים אינם שרי להיו עודות העובדי בוכבים אינם שרים להן אחריה נמוי דמהיפנינן להו במלתא דלא אייברו שהרי אלא לשקרי וכאילו שניהם מודים לא קנה הקרקע כלום האינה שהקרץ במצורתם שאף אם שניהם מודים לא קנה הקרקע בשטר אם אין שם עדים אותה העדות של עובדי כוכבים אינה כלום שהרי אינו, ראויין להעיד אבל אם היה כתרב במתנה קנין הכי נמי נקנה שהקיקע בסודר קנאו השטרא לראייה בעלמא. היכא דאין בו קנין אעים שהחזיק לאחר מכאן בסרבים היכא האיר שטר אתיא ולא החזיק ע"מ לקנות בחזקה: אמר שמראל דינא דינא דינא. פי אעים שאין שטר חתימת העובדי כוכבים חשוב שטר מפני שאין כשרים להעיד כן התורה כיון שהמלך גזר שיהיו

בקרקע אינו כינה שהחזקה פנה חשר אויה ולא החזיק צינה לקנות כחוקה: אמר שמותא דינא. פי אניים שונה הומרה בין מהפלך גור שהיות שונה להיש שהומקה מו שהר מהוה: ר"ש אומר או בערים החזיק ביני ששרים, החזיק שוני ששר מתוה: ר"ש אומר אף במתוה: ואי בעית אימא אני ארין מבנייטי נשים. פי כל שטרות שהן נגיי נשים שער מתוה: מור אף במתוה: ואי או בעים שלחים עדים בדבר ולינא למימר גבי אימורא דינא כידול מור ביון דלא שייכי כתורת גיטון וקרושין אין עשים שלחים עדים בדבר ולינא למימר גבי אימורא ביון ביו מנוצה: א"ר דינא דר ר"ש לשימרו של לו בשני שלחים בדבר ולינא למימר גבי אימור ביון ביון מור אעבר אומר אניים שלחים והאי במיבו כתבה הנט מיירי ולאו על החימות ולא בעי אלא עדים שלא שמו לה בשני עדים עדים במרכה והמיכוה החוד אינור אעבר שימור ביון שנסמר לה במי שהאל היכו מכשר ר"ש אומר ביון שנסמר להוא ביון שנסמר אומר אומר ביון שנסמר אומר ביון שנסמר ביון אומר ביון שנסמר ביון שנסמר ביון אומר ביון שנסמר ביון אומר ביון שנסמר ביון אלא מעד מייר אומר ביון שנסמר ביון אלא שחתמים עבדי כוכבים המתוב מיק היק המיק ביון ביון ביון ביון אומר עדים אלא שחתמים עבדי כוכבים והכתיב היון ביון ביון ביון שנים אומר ביון ביון ביון ביון מומר ביון ביון מומר ביון ביון מקשה הוא (אים במובה הוא עדי הומרים ביון עובר כוכבים אבל כתיבה הנט ביון מומר ביון ביון שנים ביון ביון מומר ביון ביון שנים ביון ביון מנהר ואות היון עובר כוכבים אבל כתיבה הנט עבדי כוכבים המתוב ביון ביון שנים שלים פסרל מדרבון דילמא אתי למיספן עליהו ומסר לה למיטא קטייהו:

למימר דמכל שכן שמעינן ליה דהא לחגא קמא כחיבה מהניא ולא הקדמה זו דאמרינן האי ישראל רווחא שבק למאן דקשיש מיניה שראו חזקה אפ"ה מספקא ליה להש"ם

> דילמה לרכן שמעון כן גמליהל גריעה כתיכה מחזקה מדלה פירש בהדים ולהכי לם קשמר התם שחזוק בדלא כתיכה נמי איכא בינייהו משום דכתיבה ולא אחזוק מספקא ליה אי פליג רכן שמעון כן גמליאל כדפירשנו: אי לאו דכותי חבר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה. -תיתה אם כן כוליה שטרא מחקיים אפומא דחד ישראל דחתים לבסוף וים לומר דחין לחום כיון דהחי כותי כשר מדאורייתא דגרי אמת הן יו: רבא אמר לעולם תרי כר. ולדידיה ין דאמווק בהא ולא אמווק נהל: הספא בעלמא הוא. פירש בקונטרס דהוה מלי לשנויי בעדי מסירה ור' אלעזר היא אלא דשיטיא דחיקא הוא דהא לעיל פרכינן עלה מדקיפה רבי שמעון בשעתו דרבי אלעזר מכלל דרישא לאו רבי אלעזר וקשה דאדרבה תירוך דבעדי מסירה ור' אלעזר נשאר לפי המסקנא דמשני כי קתני מילתא דליתא בקדושין דאי בלא עדי מסירה וכרבי מאיר אפילו בקדושין פסליט ערכאות מדאורייתא ואור"י דכי היכי דפסליי בגט אף בעדי מסירה ושמות מובהקים משום דלמה התי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה ישראל הכי נמי פסלינן בשטר מחנה ולא חיקנו חכמים להאמינם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן לראיה ואין נעשה על פי עדותן שום קנין אבל שער מתנה אין כשר לקנות בי מדאורייתא אלא ח"כ יש עדים כשרים בשעת מסירה ואפילו "אם נאמר ששער מתנה שחתמו בי ישראל כשר לקנות בי

עובדי כוכבים שאין בי לא עדי מסירה ולא עדי חחימה שכשרים להעיד מפרש לה: גבו' כא פסים ותגי. כל השערות כשרין בחומתי עובדי דמתניתין כיילא שטר מתנה בהדי שאר שטרות דכשרים אפילו כתיבתן וחתימתן עובדי כוכבים דהשתה לה מהני עדי מסירה מידי דהה בברייתה דבסמוך כולל יחד כל השטרות דכשרים בערכחות ואפילו גיטי נשים ואפי הכי לא מכשרינן בגיטין אלא בכחיבת ישראל ובעדי מסירה ובשאר שטרות כשר בכל ענין. ר"י:

ורא דאו בני כריתה נינהו. ה"מ למיפרך הא לאו בני עדות נינהו":

נר מעוה נם א מיי פיים מסלי נירוסיו הלכה כד ופ"י טוס"ע אה"ע סר קל סער

קער נ: פב ג מיי פיו מסלי מבדים שם ופכ"ו מהלי מלוה וליה ה"א סמג עשין פו לד טוס"ע יו"ד סימן רסו סער מה וסער מו א וטוס"ע אה"ע סר קל סער יע: בא ד מיי פכין מהלי

עין משפמ

עשיו לד טוש"ע חו"ת סי

תוספות רי"ד

דאי לאר דכותי חבר הוא ומחזיק בכל דקדוקי המצות לא הוה מחתם ליה ישראל מקמיה: אי הכי אפי כשאר שטרות נמי אלא מאי אית לך למימר רווחא שבק למאי דקשיש למאי דקשיש עם ישראל זה החחום רכשחתם זה ישראל תחילה היה סבור שיחתום בעל השטר אי למטה והניח לו ריוח שיחתום למעלה ממנו והמלוה כא והחתים שם את הכרתי: אמר רב ספא זאת אומרת עדי הגט אין הוחמין זה כלא זה. פר והילכך אין לחוש בגט רוחא שבק למאי דקשיש מיניה אלא וראי שכותי חבר הוה וכשר אבל זה שלא בפני זה איכא מ"כן אמר רב אשי לקמן כפי התקבל אמריי כחבר גט לאשתי אי כרחב חד מינייהו הוי פסול דבקפידא דבעל תליא בלא עדי מסירה היינו משום שידוע אלא בחכי לפיי תקנו ע"י עדי חתיתה שהן כשרים מן דאפילו היכא דלא אמר התורה שכח השטר מיד הנותן ליד כולכם שיהא כולן מעשה המקבל וכן כשר בהודאת נותן שהוא חביאו וכר'. מוקמה רבא כק' עדים אבל בשטר שחותמין בו ר"ג אכשיר אפילו בשנים ייל (דרשבייג) [דרייג] הוה ופליג אכולה מתניתין רייל דרקא בגיטין משום לעשותן ככשרין והשתא דאמרן כפ"ק דחולין לא זוו משם עד שעשאום עוכדי כוכבים גמורים הרי הן כעובדי כוכבים לכל דבר ופסולין בין בגיטין כיו בשאר שטרות ולייו דינן כעובדי כוכבים: כל שעדי השטר הם עובדי שטר מתנה כשלמא מכר

ה) [לעיל ע:], ו) ער חום לעיל ט: דייה אעים, ו) כיק קינ. כינ נד: נדרים כח., לו) ציי תופי לקמן כב: דיה והא, מ) [לעיל ע: י) כייכ קע. ולעיל ד. פנסדרין דף כח:], כ) קידושין כו., ל) ט:,

דיה צא. 3) ולמסן פל:1.

ג) [לעיל ט.], ד) [ע' חוק'

הנהות הכ"ח

מ) ביק לח: עיייש,

() ביק פח עיא.

(מ) רש"י ד"ה חני חין וכר ומנה לשמה ומחובו לא מוקמיט ליה כר"א:

גליון חש"ם

תום' ד'ה הכפא וכר אם נאמר ששמר מתנה. ע' לעיל דף ד ע"ל תד"ה דקיי"ל:

הנהות מחר"ב רנשבורג

-100

פסוד מדרכנן. ניינ עיין כ"ק דף פת ע"ל חוק' כד"ה והם עבד כשר לעדות וכו" ודו"ק:

הנהות וציונים

וכיה בר"ן: ל] בכת"י נוסף דבעל: ג] ליתא בס"א וכן הלשון בר"ן (מגדל דוד, עיייש). החדרך תמים על הר"ן גורסו: 7] ככת"י נוסף שהוא כותב לו שדי קונה אותה במסירת ריש ח"ג ורי"ד ור"ן): כ] רש"ל מ"ז (גליוז) ור"ן): (גליון) עייים ו] יש :בחירושים להוסיף

ליקוםי רש"י

בערכאות. בערכאות. מעמי השטרות ע"י נ"ד של עמ"ס. שהותמיהם. סוסמין כשירים. דמלטימה דינה והע"פ שהנותן והמקבל ישרחלים סס. חוץ מנימי נשים ושחרורי עבדים. דלח בני כריתות נינהו הואיל ולא שייכי בתורת גיטין וקידושין פכל על סדינין נלפוו כני נח (סנהדרין וכן שיסרורי דבכל פסולה דחורייחה שוה שחרור לגט השה דנמרינו לה לה. את כפרין כפוסמין עוכדי סיכבים (לציל ט:).

חידושי הרשב"א גיטין דף י:

דף י׳ ואי בעית אימא חמי חוץ מכניטי נשים י כלומר חוץ מכל שטר שכל גמר עמינו הלוי בו כגיטי נשים ושטר מחנה דכוחיה הוא ופסול . ואיכא מאן דאמר חרי לישני פליגי אהדדי דלשמואל לשטר מחנה העול' בערכאות קנה · וללישנא בחרא לא הני - ואפילו היכא דאיכא הרמנא דמלכא ואיכא מאן דמפרש דלא פליגי אלא דשמואל היכא דאיכא הרמנא דמלכא ופירוק' בתרא היכ' דליכא הרמנ' דמלכ' וזה נר' עיקר דהה ק"ל בעלמה דינה דמלכות' דינה ומ"ש הכה ויש דוחי' ולה המריון דינה ד"ר הלה בדברים שהן להנאת המלך וכאוחה שאמרו בב"ב (נז א) מלכא אמר לא ליקני איניש ארע׳ אלא באיגרת׳ כלו׳ שיחהום הוא את השטר ויקיימנו כדי שיקח הוא את חוקו וכדאמרינן נמי תדע דקטלי דיקלי ועבדי נישרי ועברילן עלייהו והכא בשאין לו למלך בדין זה שום תועלת ואינו נר' מדאמרי' התם בכ"ב (נח א) א' רבא הני תלח מילי אשתעי לי עוקבן בר נחמיה משמע דרבא דינא דמלכותא דינ' אריס' דפרסאי עד ארבעין שנין כלו׳ דינ׳ דמלכות׳ דינ׳ ומלכ׳ אמר והמנהיג שהועיל חזקה לנכרי בארבעין שנין והכא מאי הנאה ותועלת יש למלך בזה - ורבינו הרב נ"ר פירשה לזו בפרק ח"ה דה"ק תני חוץ מבגיטי נשים ולא משכיכ' ליה משום דיכ' דמלכות' דיכ' לפי שאין המלך משקיע ממון ישראל אול חבירו אלא כ"ז שהוא בא לדון בערכאות שלהם הילבך אע"פ שעשה ישראל שטר לחבירו בערכאות שלהם לא הופקעה השדה מן המוכר על אותו שטר כ"ז שלא באו בערכאות שלהן י והא דקאמר שמואל טעמ' משום דינ' דמלכות' דינא חידושי שאין המוכר יכול לחזור בו עוד שכבר הופקעה ממנו השדה בדינ' דמלכות' וכשיחזיק בה רלה יזכה ולא בשטר עלמו זוכה בה וכמו שאתה אומר בשטרי מכר דבווזי קני א"ל איפשר בשטר וכדאמריט החם האי סתומה' קניא באחר' דנהיגי למיקנ' ודינא דמלכות' נמי כמנהג' הוי ע"כ לשונו שפי" שם ובה' הרי"ף ז"ל לא נתבררו דברים הללו שהביא שתי הלשונות יולא כ' הלכת' היכי : אבל בחשובת שאלה מלאתי לו כלישנ' בחר' ובמהנה לא הנה י ומדברי רש"י ז"ל דס"ל דאמרי' הכא דינ' דמלכות' דינ' היכ' דאיכ' הרמנ' דמלכ' כפירוש' מליעאה דכתיבנ' לפי שפי' הוא ז"ל במשנחנו כל השטרות העולין בערכאות ש"ג כשרים משום דדינת דמלכות' דינ' : הת דמשנינן דינת דמלכות' דינ' ח"ל תני חוץ מבניטי נשים ב אבן-אדרת, שלמה בן אברהם (רשבייא) עמוד מס 280הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

אבל כל השטרות שחותמיהן עכו"ם הרי

באכלה הא איתנהו בעין מחזירין למליה: פב"ז א שמר שכתוב בכל לשון ובכל כתב אם היה עשוי וכו'. מימוח פרק

בסלכות:

המכים חנין (דף יע.) אמר אמימר האי שערא פרסאה וכר׳ והיא

פב"ז א אבל כל השמרות שחותמיהן עכו"ם וכו' וכן שמרי תוראות ומתנות ובו". מ"ש שטרי מתנות כתב הטור בסי ס"ח כגון שדי נתונה לך שעיקר הקנין נעשה על ידי השטר והם חתומים כו וכן משמע מפשטא דלישנא דגמרא דקאמר אלא מחנה במאי קני לה בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא וכן פירש"י

אלא מתנה דע"י השטר הוא קונה במסירת השטר היכי מיקניה האי שטרה חספה געלמה הוא עכ"ל ומשמע שאם קנה המחנה בחזקה או בקנין סודר ולא בשטר או אם סיתה מתנת שכיב מרע דדבריו ככתובים וכתקורים דבכל הני אין השטר אלא לראיה כמו שער מכר כשר אכל קשה דא"כ שערי מחילות אמאי אינם כשרים הא אם מחל לו אפילו שלח בפני עדים מהני דלח חיברו סהדי חלח לשקרי והשטר אינו אלא לראיה וגם על שטרי הודחות יש לדון דכיון דשטרי רחיה הם למה יפסלו וכהה יש לומר דהע"ג דחודי ליה שחייב לו אינו כלום אא"כ הודה בפני עדים כשרים וכיון שעכו"ם פסולים לעדות אינו כלום ושערי פשרות דאינם כלום ניחא משום דפשרה לריכה קנין ועכו"ם אינם בקיאים בטיב קנין ואף על פי שמעידים שנעשה הקנין במנא דכשר וכו' כיון דעכו"ם אינם בקיאים בכך לא פלוג רבנן. ומצאחי להריכ"ש שכתכ בתשובה ז"ל אפילו לדעת הרתב"ם ז"ל הדבר ברור דשטרי לוחה כשרים כשטרי מכר שהרי אין השטר עושה קנין דדבריו ככתובים וכתסורים דמו ואין השטר אלא לראיה בעלמא והעד כי נאמן לימר שכך ניה דהא לא מרע נפשים דהוה ליה כשטרי מכר וכתשונה חחרת הוקשה לו מה שהקשיתי על מ"ש רבינו לפסול בשטרי מחילות העשויים בערכאות וכתב שדברי רבינו מתוהים בפיסול זה וכחב בסוף דבריו ואולי הרב ז"ל אגב שיטפא נקט שטרי מחילות עכ"ל:

פרק שכעה ועשרים

שמר "שכתוב בכל לשון ובכל כתב אם היה עשוי כתיקון שמרי ישראל שאינן יכולין להודייף ולא להוסיף ולא לגרוע והיו עדיו ישראל ויודעין לקרותו הרי הוא כשר וגובין בו מן המשועבדין. ולואבל כל השמרות שחותמיהן עכו"ם הרי אלו פסולין חוץ משמרי מקח וממכר ושמרי חוב והוא שיתן המעות בפניהם ויכתבו בשמר לפנינו מנה פלוני לפלוני כך וכך דמי המכר או מעות החוב. והוא שיהיו עשויין בערכאות שלהם. אבל במקום קבוץ פליליהן בלא קיום השופט שלהם לא יועילו כלום. וכן צריכין עדי ישראל שיעידו על אלו העכו"ם שהן עדי שמר ועל זה השופט שלהן שקיים עדותן שאינן ידועין בקבלנות שוחד. ואם חסרו שמרי העכו"ם דבר מכל אלו הרי הן כחרם. וכן שמרי [חוב] והודאות ומתנות ופשרות ומחילות שהן בעדים שלהן אע"פ שיש בהן כל הדברים שמנינו הרי הן כחרסים. "והורו רבותי שאפילו השנת הראב"ד שמרי חוב שלהן שנתנו המעות "והורו רבותי וכו" עד איני מודה בוה. ל"ל יפה הורו בפניהם פסולין ולא הכשירו אלא רביתיו שאסילי היה שנו"ח שלהו שמרי מקח וממכר שנתנו המעות

בפניהם ואין אני מודה בזה. אם לא

שלהן וחותמיהן עכו"ם אינו בובה ממשועבדים דלית להו קלא הילכך אפשר שנפרע ולא סגעו ער"ל:

ידעו דייני ישראל לקרות שפר זה הנעשה בערכאות של עכו"ם נותגו לשני עכו"ם זה שלא בפני זה וקורין לו שנמצא כל אחד מהן כמסיח לפי תומו וגובה בו מבני חורין אבל אין מורפין בו מפני שאין לו קול א עור שם סרי מ"ב:

וכר שהשער העולה בערכאות

אלו פסולין וכו'. דע שכדינין אלו רכו הסברות והנני כותב קלת מן הגמרא וסברות המפרשים ז"ל בקולר. שנינו במשנה (גיטין דף י׳ ע״ב) כל השטרות העולים בערכאות של עכו״ם אע"ם שחוחמיהן עכו"ם כשרין חוץ מגיטי נשים שחרורי עבדים וכגמרת קת פסיק ותני לת שנת מכר ולת שנת מתנה בשלמת מכר מדיהיג זוזי קמייהו הוא דקנה ושטרא ראיה בעלמא הוא דאי לאו דיהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא אלא מתנה במאי קני ליה בהאי אור המפשטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא אמר שמואל דינא דמלכומא דינא איבעים אימא חני חוץ מכניטי נשים עוד שם (ד' יא.) רבינא סבר לחכשורה בכנופיחתה דחרמחי ח"ל רפרם ערכחות מנן ודוקה ערכחות דלה מקבלי שוחדה ובפרק המכיח חנין (דף יט ע"כ) רב פפח כי הוה חחי לקתיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של עכו"ם מקרי ליה לשני עכו"ם זה שלה בפני זה והוה ליה כמסיח לפי חומו ומגבי ביה ממשעבדי ויש גורסין מכני מרי. והנה דעה רוב הגאונים ז"ל ורביני לפסוק כלשון האחרון שאמרו חני חוץ מכגיטי נשים שרולה לומר שכל שטר שהוח כגט שהשטר הוא שטר הקנאה ושיעבוד אינו מועיל כלל וים לפרש לפי דעתם ז"ל דחע"ג דקיימה לן דדינה דמלכותה דינה כמבוחר פ"ה מהלכות גזילה ואבידה הני מילי במה שהוא חועלת למלך בעניני המסין שלו ומה שהוא מחקיו אבל בדברים שכין אדם לחבירו אין דינו בהם דין והכי קאמר האיבעים אימא לא אמרינן בכי הא דינא דמלכומא דינה ותני חוץ מכגיטי נשים וחין רחיה גמורה היפך מזה ונחלקו רבינו ז"ל ורבותיו שטרי הלוחה מה יהם דינן לפי שלח מכרו בסוגים זו ודעת רכומיו להשוותן לשטרי מתנה והטעם שלהם הוא

מפני שאע"פ שהוא מקבל מעוח וברי לנו שקבלן

דלח מרעי נפשייהו מ"מ אם לא מחמת השטר

אונר החצבות הייחה מלוה זו מלוה ע"ם שהיה נאמן לומר עליה פרעתי וכיון שכן האי שטרא חספא בעלמא הוא ואינו דומה למכר לפי שהמוכר שדהו בעדים הרי הוא כמוכרו בשטר לכל דבר ואנן סהדי דאי לאו דיהיב זווי קמייהו לא מרעי נפשייהו ונ"ל לפי שיטה זו דהא דר"ם בשטר מכר שנטרף המקח מן הלוקח וכא לגבות מחמת האחריות שבו והם גורסין ומגבי ביה ממשעבדי משקר השיעבוד הל מחתה בעדים גובה מנכסים משועבדים כמבואר פי"א ורכינו ז"ל סובר שכיון שעיקר השיעבוד הל מחתה קבלת המעוח לענין טענת פרעהי יכול לותר לו שערך בידי משלי בעי והוא ז"ל גורק ומגבי ביה מבני חרי ובשטרי הלואה הוא לפי גירקא זו נהכרח דאי בשטרי מכר לא גרע ממוכר שדהו בעדים שגובה ממשועבדים והר"א ז"ל כתב בהשגות א"ה יפה הורו רבותיו וכו' ביאור דבריו שאפילו בחייב מודה או בתוך זמנו אינו גובה ממשועבדים הילכך אם חייב טוען לאחר זמן פרעתי נאמן כדין הוליא עליו כתב ידו כמבואר פי"א ויש לחלק שאינו דומה שטר גמור לכחב יד. ומ"ש רבינו והוא שיתן המשות בסניהם הוא לשון הגמרא דאר לא דיהיב זור קמייהו והטעם לפי שבכסף הוא קונה ואין הודאתו בפניהם הודאה. ומ"ש וכן לריכין עדי ישראל וכו" הוא ממה שאמרו ודיקא ערכאות דלא מקבלי שוחדא פיי שידועות שאינן מקבלות שוחד. זו היא שיטת רבינו ומחלוקתו עם רבותיו ז"ל אבל שיטה אחרת יש לבעל השיעור והרמב"ץ והרשב"א ז"ל שכל השטרות כשרין אפילו שטרי מחנה וגובין כשטרי הלואה מן המשועבדים משום דקו"ל כשמואל דאמר דינא דמלכוחא דינא אפי בדברים שאינן חושלת המלך והאי איבטית אימא הכי קאמר מחניי אפיי בדליכא הרמנא דמלכא 'וחני חוך מכגיטי נשים דתרמי לישני לא פליגי דודאי כל היכא דאיכא הרמנא דמלכא כל השטרות שבעולם כשרין כגון בנוטירין של מלכות שלנו ובדליכא הרמנא דמלכא מני חוץ מכגיטי נשים למעט שטר מחנה וכיולא בו אבל שטרי מכר והלואה קיימין וגובין בהן מן המשועבדים כיון שעולים בערכאות והן גורסין בדרב פפא ומגבי ביה ממשעבדי ומפרשים בשטרי הלואה משום דערכאות אית להי קלא זו היא שיטתם ז"ל ועליהם סומכין בארליחינו וכתב הרמב"ן ז"ל כין בערכאות בשטרי מכר והלואה כין בנוטירין של מלכות בכל השערות אין הכשרן אלא להיות השטר כאילו נכתב ונחתם בעדים ישראלים אבל אם חסרו דבר מדרכי ההקנאים כגין מטלטלי אגב מקרקעי וכגון דאקנה וכיולא בהן ודאי אין דנין בהם לענין אוחו דבר שחסר מהם ואם דבר הפוסלן הוא כגון שנחן לו מעות בלא אבג ושטרות בלא מסירה ובקנאי הוא וכל שיעבודא דאיה ביה פסולין לגמרי ואין דנין בהן בדיני עכו"ם שאין דינן של מלכים אלא להכשיר שערות שלהם ולעשות סופר שלהן כמאה עדים אבל לענין דרכי הקנאות ובקני הוא וכל שיעבודא דאיה ביה פסולין לגמרי ואין דנין אוחן דנין אוחן כפי מסלוקת שכמיהן ומנהגי המקומות ואין מלכים מקפידין אלא בהכשר השערות לא עדיפי משערות שלנו שאף העכו"ם במקומות הרבה בדינין חלוקין דנין אוחן כפי מסלוקת שכמיהן ומנהגי המקומות ואין מלכים מקפידין אלא בהכשר השערות

מיעבד מלוה נינהו והשתא יחורלו כל הקושיות הנוכרות. ועל מ"ש ה"ה כשם הרמכ"ן דאית ליה דהחקבלתי סגי אפילו שאין חייב מודה קשה דהא לרב הונא בריה דרב יהושע דקי"ל כוומים מוקמינן לה כשחייב מודה דהכי אמרינן החם כשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע משכמת לה כשחייב מודה ואם כן כיון דקי"ל כווחיה ע"כ איירי בשחייב מודה ואע"ג דלרב פפא אמרי דהמקבלתי הוי כשער לים הלכחא כוומיה וכ"מ דהוא סובר דמה שמירטו לרב פפא הוא לכ"ע ואפילו רב הינא מודה ביה מי דמקו לפרש כן. והנכון בעיני שהוא אינו גורס בגמ' אלא בשלמא לרב הינא ניחא ור"ל דהתקבלחי סגי בלא סייב מודה ואו היא גירסמ בעל המאור ומפרש שם דהוי כי חייב מודה ע"ש ולפי פי׳ הרמב"ן הפי׳ הוי בשלמא לרב הונא המקבלמי הוי כשטר ולכך אמרה הבריימא שגונה כשיהיו גדולים אבל לרב פפא אפילו שיהיה כשטר אין לגבות אפילו כשינדלו מפני שהוא מפרש שם טעמא דרב פפא דכיון דהערב פרע כלא ידיעת היתומים משמע דהוא רלה לוכות בתלות פריעת בעל חוב ותירלו כיון דערת וכתב התקבלתי משמע דאין כוונתו לעשות המלוה אלא שיפרעו היתומים וכמו שנתבאר שם בחידושי הרמב"ן ז"ל באורך יהוא האריך שם ואני קלרתי יעויין שם:

בחחילת הפרק איירי בשטרי מקח וממכר ושטרי חוב שכ"כ חון משטרי מקח וממכר ושטרי מגדל עוו

שב"ו א אבל בל הששרות ובר". לפמ"ש ה"ה ז"ל שרבינו ז"ל מפרש דלה המכים ל"ל בכ"ינה דמלכוסה דינה הלה מה שהוה מועלת למלך כענייני המסים ל"ל

שמ"ש רכינו בפ"ה מהלכות גזילה כל דין שיחקוק אוחו המלך לכל היינו דין דאיירי בענייני המסים וסתך על מ"ש בסוף לשונו לפיכך גבאי המלך ושוטריו שמוכרים השדות במס וכו"

וכיולה כזה הוה בכלל שכתב כל דין שיחקוק וכו' והכלל מעין הפרע: וכן שמרי הודאות ומתנות ופשרות ומחילות ובו'. מה שהוקשה להרינ"ש במשוכה משערי מחילות שכתב רכינו

ז"ל [ע" בכ"מ] י"ל דדמי קלת לפשרות אע"ג דפשרה לריכה קנין ועכו"ם אינם בקיאים בטיב קנין גם מחילות אע"ם שאין לריך קנין כתב רבינו בסוף פרק חמישי מהלכות מכירה דנהנו בו להודיע שאינו אומר דברים אלו כמשחק ומהחל אלא שגמר בלנו ועכו"ם אינם יודעים היעב

דבר זה אם גמר בלבו או לא לכך שטרי מחילות דידהו פסולים והוא קצת טעם. ועל מ"ש הרב המגיד ז"ל והוא ז"ל גורס ומגבי ביה מבני חרי בשטרי הלואה הוא לפי גירסא זו בהכרת דאי

בשטרי מכר לא גרע ממוכר שדהו בעדים שגוכה ממשועבדים וכו' וקשה על דבריו דרבינו ז"ל

פר"ת ור"ח וס"ח: א [6] עיין בחלכות גירושין פ"א: פב"ז א שמר שבתוב בכל לשון עד הרי הן כמרם. פ"ק דגיטין (דף ג) ופ"ג ומיימי מקצמה פ"ג דעדיות: הורו רבותי שאפילו שמ"ח שלחן ובו" עד לאיני מודה נהב בתב הראב"ר אמר דעדיות: ואני אומר גם רבותינו בעלי התוספות ז"ל נמלקו כזה אלו אומרים כמה ואנו אומרים כמה: א ב אם לא ידעו דייני ישראל ובו" עד שאין לו קול. גניעין פ"א ופ"ג:

הנהות סיימוניות

שהרי לא ידעו הלקוחות במה שנעשה בעכו"ם: 🗖 שמר

שעדיו עכו"ם שמסרו הלוה ליד המלוה או המוכר ליד

הלוקח בפני שני עדים מישראל אע"פ שאינו עשוי

בערכאות של עכו"ם ואין בו כל הדברים שמנינו ה"ז

גובה מבני חורין. והוא שיהיו העדים שמסר בפניהם

יודעין לקרותו וקראוהו בשמסרו בפניהן ויהיה כתיקון

"לגרוע. ולמה לא יגבה בו מן המשועבדים מפני שאין

לו קול: ג תיקון "שפרי ישראל כך הוא כל השפרות

כולן צריך שיחזור מענינו של שמר בשימה אחרונה

[אלא] שאין למדין משימה (ג) אחרונה שמא היו העדים

מרוחקין מגופו של שמר בכדי השימה ובא זה המזייף

וכתב באותו הריוח שימה זו: ד עדים שהיו מרוחקין

מן הכתב שתי שימין פסול פחות מכאן כשר. שתי

שימין שאמרו בכתב ידי ניזעדים ולא בכתב ידי סופר

שכל המזייף אינו הולך אחר הסופר אלא אחר העדים.

ושתי שיפין אלו הן ואוירן כגון ויולמ"ד על כ"ף. היו העדי"

מרוחקין מן הכתב יתר על שתי שיטין והיה הריוה

ישראל שאינו יכול להזדייף ולא להוסיף ולא

164

בלבד עד כחן דבריו ז"ל: ב השבר שעריו עכו"ם וכו'. מימרח שם פ"ק (דף יח.) ודע שהשטר העשרי בערכאות ג"כ לרוך שיהיה כתיקון שטרי ישראל ושלא יוכל להזדיף אע"פ שאין נראה כן מדברי רבינו שלא הזכיר כן בערכאית וגם דעת בעל העיטור הוא כדברי רבינו אבל יש מלריכין כן אפילו בערכאית וחהו דעת הרמב"ץ והרשב"א ובארלותינו אע"ש שמרחיקין

אותם הערכי מן הכתב יותר משיטה אחת כבר הוא ניכר סיום השטר שלהם ודי בכך ואין חוששין שמח ינח השער ויחזור ויכחוב שער חחר שהרי יש להם זכר שעומד אלל הערכי וכל המזייף מירחת לויופי שמה יגלה זיופו ע"י מה שהוח כיד הערכי:

ב תקון שמרי ישראל כך הוא וכו'. מימום פרק גט פשוט (דף קסה:) ומ"מ חם לה החזיר חין השטר נפסל נכך חלה שחין למדין ממ"ש בחומה שיטה. חה דעת הרמב"ן והרשב"ח ז"ל ודברי רבינו מורין כן:

ד עדים שהיו מרוחקין מן הכתב שתי שישין וכו'. ג"ז שם והטעם כזה שאפילו כחוב בשטר שריר וקיים בסופו שניכר שהוא סיום השטר עדיין יש לחוש שמא ינח הכל ויכחוב בשחי השיטין שטר אחר וכחבו המפרשים שאפילו כאו עדים והעידו על מה שנכחב למעלה ולא נוסף בו כלום אפ"ה פסול לפי שכל שלא

נעשה כחיקון חכמים אינו שטר: שתי שימין שאמרו בכתב ידי עדים וכו'. מכוחר שם הדין והטעם ופי ככתב ידי

עדים לא שחתמו העדים גם ביותר בכיונה אלא לומר לך שאם חחמו בקולמוסו של סופר ומפני שלא הורגלו בכתיבה חתמו יותר גם מן הסופר משערין בהן עכ"ל הרמב"ן ז"ל. ואני אומר בדרך כלל דלחו אחר כתב אלו העדים ולא אחר כתב זה הסופר נלך אלא אחר כתב ידי עדים דעלמא שחינן רגילין לחמן ידיהם כמו הסופרים ועושין כתיכה גסה מן הסופר וכן עיקר: ושתי שישין אלו הם ואוירן כגון למ"ר על גב כ"ף. פירום שתי שיעין ושלשה אוירין מחלוקת אמוראים הוא שם ופסק רבינו ז"ל כן שלח לחלוק על רב נחתן בר ינחק שחמר הן וחיירן ורבינו החיי ז"ל פסק כמאן דאמר שיעור דשיטה אחת ושני אוירין כגון ברוך כן לוי בשיטה אחת פסול חה דעת הרמב"ן ז"ל וכן נראה מדברי בעל העיטור ודברי הראב"ד מטין לדברי רביט וכן פסק הרב רבינו יונה ז"ל ועיקר: היו העדים מרוחקין מן הכתב וכו'. מימרא שם מלאהו בקרובים כשר ומפורשת כן בהלי וכחדושי הרשב"ה ז"ל כחב מורי הר"ר יונה ז"ל דוקם כשבם כך מיד הלוה או המוכר ליד

ב שמר שעדיו עכו"ם שמסרו הלוח ליד וכו'. נפ"ק דגיטין (דף י:) תגן כל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם אע"פ שחוחמיהן עכו"ם כשרים חוץ מגיעי נשים ושחרורי עבדים ר"ש אומר אף אלו כשרים לא הוזכרו [לפיסול] אלא הזמן שנעשו בהדיוט ופריך בגמרא והא לאו בני כריחה נינהו א"ר זירא ירד ר"ש לשיטחו של ר" אלעזר דאמר עדי מסירה

> כרתי פירש"י ור' שמעון נמי נהכי מכשר שימסרנו אונד החכנה לה בפני עדי ישראל והאמר רבי אבא מודה רכי אלעזר במזוייף מתוכו שפסול כלומר שאם החמו עדים פסולים פסול מדרבנן דילמא אחי לממסריה באפייהו ומיסמך עלייהו הכ"ע בשמות מובהקין דעכו"ם כלומר דתו לא אחי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דעכו"ם הם. וסובר רבינו דכיון דאוקימנא לר"ש כר"א דהלכחא כוותיה הלכה כר"ש בשאר שטרום ומשמע דכשאין שמומיהן מוכהקין אף בשאר שטרות חיישינן דילמא אחי למיסמך עלייהו שיחשוב שהם ישראל ויש לחמוה על רבינו למהי לא חילק כין שמות מוכהקין לשאינם מוכהקין דהא מודה ר"ח במווייף מתוכו וחין לומר דס"ל דלח אמרינו הכי אלא בגיטי נשים דהא בפרק זה בורר גבי ההים מחנתם דחתימי עלה חרי גיסי אמרינן דמודה ר"ח במזוייף מחוכו והחימה מה"ה שלח נמעורר לוה ואפשר לומר שקובר רבינו דהא דמשמע בגמרא דבעדים עכו"ם השיב מזוייף מתוכו ה"מ בגיטי נשים אבל בשטרי ממון נהי דבישראלים קרונים או פסולים חשיב מזוייף מחוכו משום דאחי לאיחלופי לאכשורי כלא עדי מסירה אכל בעדי עכו"ם לא חיישינן להכי אפילו בשתות שאינם מוכהקין כגיית:

תמו נשלמו הלכות מלוה ולוה

שבין הכתב והעדים מלא בעדים פסולין או קרובים הרי זה כשר שהרי אינו יכול להזרייף. ואם מלאהו בשרימה של דיו פסול שמא העדים על " השרימות חתמו ולא על גופו [של שמר]. היה השמר כולו עם עדיו בשימה אחת הרי" [9] זה כשר: דן היה השמר בשימה זו והעדים בשימה שניה פסול שמא אלו העדים היו מרוחקין מן השמר כשר שימה אחת וחתך כל השמר וכתב זה השמר באותה השימה ונמצאו כל אלו העדים חתומים עליה. וכן אם היה השמר ושני עדים בשימה אחת ושני עדים אחרים בשימה שניה ואמר אני נתכוונתי לרבות העדים אין מקיימין שמר זה מעדים של ממה בשימה שניה אלא מערים של מעלה. שמא בשימה שהיתה בין הערים של ממה ובין השמר שחתך כתב שמר זה ושני עדיו: ל קיום ב"ד צריך שיהיה סמוך לכתב ידי עדים או סמוך לצד השמר או מאחוריו כנגד הכתב. ואם היה בין הקיום והשמר ריוח שימה אחת נין פסול שמא יחתוך השמר שנתקיים ויזייף באותה שימה

א טח"ת סר מ"ד סמ"ג עשין דף ק"כ: ב טור שם סר מ"ו סמ"ג שם:

סמלום או ליד הליקח כא מלאכו המלום או הליקח לאחר שבא לידם פסול דשער שנמסר להם פסול היה וכמי שאינו דמי יכן אם לאחר שבא לידם נעולו הלום או המוכר ומלאכו בקרובים כשר דעכשיו הוא שנעשה שטר אבל הראב"ד ז"ל כתב אם היה פקח ממלא אומו קודם שיבוא לבית דין עכ"ל ונראין דברי רבינו יונה ז"ל עיקר והוסיף הרב ואמר ודוקא בשמלאהו בקרובים ביום שנכתב ונתחם אבל למחר וליומא אוחרי אע"ם שהוא במנות הלוה הוה ליה מוקדם ופסול דהשמא הוא דמשוי ליה שטרא ע"כ דבריו ופירוש בשטרי דלאו אקנייתא וכמו שנהבאר פכ"נ: ואם מלאחו בשרימות ובו". מנופר נסוגים שם הדין והטעם: חיח חשפר בולו ובו". גם זה מנופר נסוגים וכמידושי הרשכ"ה ז"ל כתכו נחוספות דמלפן יש ללמוד לעדים שלריכין לחתום בראש המגילה שלא יוכל לכתוב מן הלד שטר דסום ליה הוא ועדיו בשיטה אחת וכשר אותו שטר וכיון שיש לחוש לייוף זה אפילו השטר נפסל בכך ואם אירע כך שלא חחם האחד בראש הקלף יתחום השני תחתיו דהא ליכא הוא ועדיו בשיטה אחת דהשחא ליכא למיחש לוייף דהוא ועד בשיטה אחת ועד שני בשיטה אחרת פסול עד שיהא הוא ועדיו בשיטה אחת עכ"ל ופירוש אם העדים קמוכין לכחב כלא הפסק אע"פ שהשטר כלה כאמלע שיטה כשר וכמו שיחבאר לפנינו ופשוט הוא: 🦰 היק השטר ובו". ג"ז בגמרא שם והטעם שכחב רבינו ג"כ נלמד שם: ובן אם היה חשמר ובו'. גם זם שם מכואר: ך קיום ב"ר ובו'. מבואר בגמרא שם. ומ"ש ואם היה בין הקיום והשטר שיטה אחת ריות פסול הוא כר' יותנן ב"ר ובו'. מבואר בגמר שמנת וכמו שאכתוב לפי דעת רבינו ז"ל וקר"ל כר' יותנן ופירוש פסול הקיום בשודלא כרב דהוה מכשר ליה משום דסבר דשטר הבא הוא ושדיו בשיטה אחת פסול ובהא הוא דפלינו רב ורבי יותנן וכמו שאכתוב לפי דעת רבינו ז"ל וקר"ל כר' יותנן ופירוש פסול הקיום אבל השטר כיון שנכתג כתיקון חכמים למה יפסל וכ"כ ז"ל. ומ"ש רבינו או מאחוריו כנגד הכתב לא מנאחי זה מבואר בקיום שיעשהו מאחורי השטר אבל מציט בגט הקרוע מחמת פרעון

ך ושתי שיפון אלו הן ואוירן ובו'. כמב ה"ה ופסק רכינו כן שלא למלוק על ר"נ שאמר הן ואוירן דלכולהו אמוראי נמי הן ואוירן דהא ליכא מאן דפליג אדר"נ ע"כ. ואני אומר דיפה דקדק ה"ה דלרכי אבהו דאמר שיטה אחם ושני אוירין ברייחא דקאמר הרחיק שתי שיטין לאו דוקא לדידיה כ' שיטין אלא שני אוירין וא"כ ר"ג דאמר דשיטין

דברייתה הוי הן וחוירן ר"ל שתי שיטין עם חוירן וע"כ דלה כר' חבהו ומש"ה פסק רבינו דלא כר׳ אכהו וכמו שפסק הרמנ"ן ולוה נתן נועם ה"ה ז"ל משום דרכינו היה לו לפסוק כר׳ אכהו דהוא כמרא אכל כמ"ד ד' אירין ודאי דאין לריך טעם דודאי ראוי לפסוק כמ"ד ג' אוירין דהוא בתרא טפי ועוד דהיא מילחא מליעחא:

ן שמא יחתוך השטר שנתקיים ויזייף באותה שיטה וכו'. ק' דנימל דיסל כשר קיים

הנהות סיימוניות

[3] אמר רב צחק בר יוסף א"ר יותגן וכו' מ"מ אמר רב נחמן לפי שאין למדין משימה אחרונה כתב מהר"ם וצ"ל ה"מ דבר חרש או דבר שמותר לגמרי מה שלמעלה אכל דבר שאין סותר לנמרי מה שלמעלה כגון קנו מפני בכל לשון של זכות וכי ולא ירעי אם

חוב וכו׳ ועל דא קאמר אם לא ידעו דייני ישראל לקרות שטר זה וכו׳ וגובה כו מבני חורין. ועוד לקמיה כחב שטר שעדיו עכו"ם שמסרו ליד המלוה או המוכר ליד הלוקח בפני עדים וכר' ה"ו גובה מבני חורין משמע דבין לוקח בין מלוה גובה מנסטין בני חורין דמה שאמר גובה מבני חורין אכילהו קאי. ושמא י"ל דלא קאי אלא דוקא אמלוה אבל לוקח לעולם גובה ממשועבדין ודוחק. ומ"ש הרב ז"ל בהשגות הלכך אפשר שנפרע ולא חבעו וכו' נראה לכאורה דקשו דכריו אסדדי דכתחילת דכריו כתב אינו גובה ממשועבדין משמע הא מכני חרי גכי ולבסוף כתב הלכך אפשר שנפרע משמע דאפילו מבני חרי לא גבי. לכך ביאר ה"ה ואמר דתחלת דבריו איירי בחייב מודה או חוך זמנו והילכך מ"ש אחר כך איירי כשטוען לאחר זמן פרעתי:

מגדל עוו

ג פור תיקון שטרי ישראל כו' עד על פיו עושין. הכל פרק גע פעוע (דף קסה):

געשה הקנין אם לא לענין זה למדין משימה אחרונה שכתב וקנינא מיניה רטשמע שכבר נעשה קנין דלמד סתום מן המפודש וכגון זה שאחד אדוק במופם ואחד בתורף ולא אמר ההאדוק הבל כיון דבמופם לא כתב מידי כמה הלוהו לעניין זה אמרינן שפיר כיון רבשימה אררינה כתוב וקנינא מן פלוני ופלוני ככל מה דכתוב לעיל ילמד סתום מן המפורש וכמאן דכתים במופס סכום המעות דטי ואדרבה שימה אחרונה עיקר דתנן היכא דתחתון ועליון מתרי אהודי אולינן בתר תחתון אפילו בשימה אחרונה תרע דאטרינן לקמן פרק הזהכ כמאן כתבון השדוש במנא דכשר לסקניא ביה כמנא לאפירן מודרב ששת דכשר לאפורן מרוקא וכי ואי אין למנדין משימה אחרונה דכיני נפודין מעיה ש"מ ("ובזה מתורץ מה שהקשו החום" על פי רש"י שכתב דשימה אחרונה עיקר) דשפיר נפרינן מה שאין מותר מה שלמעלה אלא מפרש את של מעלה עכ"ל ועוד הארייך בחידושיו פ"ק דבבא מציעא ועיין לקמן במפ"ב מינן מ"ו: ד" [ג] אמר ו" שבתאי משטיה דרבי הזקיה: (ד) כדפירש רב חייא בר אמי משטיה דעולא כגון למ"ד מלמעלה וכ"ף מלמטה ע"ב: (ה) לפיכך צדיך שלא יהחיק העודים התימתן מיום לכתב אבל בין עדים מתרולת השטר שלא יהא בעו עדים לכתב אבל בין עדים מתרולת השטר שלא יהא בין עדים לכתב אבל בין עדים ורישב"ם בפרק הצוכר תם הוא נמשך לפ"ש לעיל בסטוך והרשב"ם בחב שאם נעשה בהדיושות העולים בערכלוות של עט"ס פריך בגמרל הילוך סמכינן לענדי מסירה הל מודה וכי אלא שהפפים בא"א ו"ל כ' כפברא הראשונה והפים ששפים מתנות אינם כלום נתבאר: ר"ל בתזוניף תקוכו דכיון דכתוב ניטה בכתב של ישרחל חלה שחותמיהן עכו"ם

חתי למיטעי ולמיסתך עלייהו חכל שערות שכתיכתן וחתיחתן הכל של עכו"ם ליכח למיטעי כהו לחכשורי כלח עדי מסירה ולהכי לא גזרי' דילמ' אתי למיסתך עלייהו: (ו) אבר שטרי מתנות וכו'. אתחילת הכיתן קאי האי אבל דתחילה

ביח

כתב שטרי מקח וממכר ושטרי הלוחות וכו' כשרים וכחב עלה חילוקי דינים ומחלוקת הגאונים להשלים דין דשטרי מקח ושטרי הלוחות וחחר כך חחר מכל שטרי מתנות וכו' אינו כלום דכוה אין חולק דאינו כלום והיינו כשיטיא בתרא דתני חוץ מכגיטי נשים שכל שטרי קנין כחו גיטי נשים פסולין: ום"ש אפילו נחסרו בפני עדי ישראל היינו לוחר דאפי בערכחות דמכשירים חם עדי עכו"ם

חתומים כו ונחסר בפני עדי ישראל מ"ח כשערי חתנות אינו כלום והטעם פ" הרא"ש כמסקנתו דחיישינן שמח ימסרם הנותן למקבל בפני ערכאות עכו"ם שיהא סבור שכמו שנאמנים חותמים עכו"ם כך נאמנים למסור בפניהם והא ליתא דדוקא לחתום שקר לא מרעי נפשייהו אכל בעדות בע"ם מרעי נפשייהו: ום"ש וכחב א"א הרא"ש ז"ל אם הנהיג המלך וכו' י טעמו דהוא ו"ל פוסק נמי כשינויא קחא דשמואל דדינא דמלכותא דינא ואפילו כשטרי תתנה נמי כשרים העולים בערכאות ואין זה אא"כ הנהיג החלך שלא יעשה שום שטר אלא בפני הערכאות וכו' ודלא כהרמב"ם דם"ל דכשטרי מתנות בכל ענין אינו כלום וטעמו דלא קיי"ל כשינויא קמת חשום דבכה"ג לה אתריכן דינה דמלכותה דינה חלה כהה כמי אתריכן דד"ד:

הקנה

הרא"ש ז'ל כתב כסברא ראשונה : (ו) אבל שטרי מתנות כגון שדי נתונה לך שעיקר הקנין נעשה ע"י השטר והם התומים בו וכן שמרי הודאות שפלוני הודה לפלוני שהוא חייב לו או שמרי מחילות או פשרות שנעשו בערכאותם אינו כלום אפילו אם נמסרו בפני עדי ישראל וכתב א'א הרא'ש ז'ל אם (ד) הנהיג המלך

שלא יעשה שום שמר אלא בפני הערכאות אז היו כל שמרות הנעשים בערכאות כשרים אפילו שטרי מתנות והודאות משום דינא דמלכותא אכל כיון דהאידנא ליכא דינא דמלכותא שיהיו כל השטרות נעשין כערכאות הני שטרי מתנות הנעשים בערכאותיהן חספא בעלמא הן אפילו אם נמסרו בפני עדי ישראל : (ו) אבל אם הנותן הקנה למקבל בקנין סודר וכתבו הערכאות שבפניהם

ויוט ע"י מה שהוא כיד הערכאי עכ"ל (ב): (ו) אבר שטרי מתנות וכולי . דילמא אתא למיסמך עלייהו אלא בגווכא דהכהו הרי גיפי דכיון דכל חד וחד כשר (ב"ה) אראש הסיכון קאר שבתב ששרי סקח וססבר וכי בשרים והם סיום דברי בפני עלמו אתא למיטעי למיסמך עלייהו וכן אפילו בגיטי בשים מקח וססבר וכי

כך נתכחר בתחילת סימן זה: ום"ש כגון שדי נתונה לך שעיקר הקנין נעשה ע"י השטר וכו' כן משמע מפשטא דלישנא דגמרת (יו:) דקאמר אלא מתנה כמאי קני לה בהחי שערה החי שערה חספה בעלמה כוח וכן פרש"י הלה מחנה דע"י כשטר הוא קונה אותו במסירת השטר היכי מיקנים התי שערת חספת בעלחה הוא ע"כ ומשמע דאם קנה המתנה בחזקה מו כקנין סודר ולח בשטר חו חם היתה מתכת ש"ת דרבריו ככתובים וכמסורים דמי דככל הני אין השטר אלא לראיה כמו שטר חכר כשר חבל קשה דחם כן שטרי מחילות אמאי אינם כשרות כא אפילו אם מחל לו כלח עדים מהני דלח חיכרו סהדי אלא לשקרי והשטר אינו כא אלא לראי'(ג):

מכת נשקרי והשטר היני כה מכת לרכו יצ".

(ב"ח) גם על שפור הדראות יש לדון דכיון דשפור והיה הם לכה ישפלו ובהא יל דאף על
גב דאורי ליה שהייב לו איני כלום אא'כ הירה בפני עדים כשרים וכיון דעכו"ם מסולים לעדות
אינו כלום ומיוד שפיר שפיות הינים כלום ניהא משום דפשרה צריכה קנין ועכו"ם אינן
בקיאין בשיב קנין ואצ"ם שנעשה הקנין במנא דכשר וכי כיון דרוב עכו"ם אינן בקיאים
בקיאין בשיב קנין ואצ"ם שנעשה הקנין במנא דכשר וכי כיון דרוב עכו"ם אינן בקיאים
בבד "לא שלוג רבגן : [ר] ועלתי לרינ"ט שכתל כתשובה סיתן נ"ח וו"ל חסילי
לדעת הרתנ"ם הדבר ברור דשטרי לוואות כשרים כשיטר תכר שהיי און השטר ששה קנין אלא דיכור המצוה עושה קנין דדכריו ככתוכין וכמסורין דמי ואין השטר אלח לרחיה בעלחה והערכי נחתן לותר שכך לוה דהה לה מרע נפשיה והו"ל כשטרי מכר ובסימן קמ"ב הוקשה לו הקושיה שהקשיתי מחה שכחב הרחב"ם לפסול כשטרי מחילות העשוי בערכאות וכתב שדבריו בפיסוק זה מחמיהים וכתב בפוף ואולי הרב ז"ל אגד שיטפא נקט שטרי מחילות עכ"ל וכיולא כזה כחב סימן תל"ג

וסימן מע"ח וסיים בה אמנם מ"ש שטרי הודאות אפשר שדעתו היה להודאות של הלואות שיש בהם שעבוד נכסים והשטר עושה השעבוד אבל בהודאת פירעון כיון שהודה בסני הערכי והערכי כאמן דלא מרע נפשיה בזה דיו כ"ש בשטרין שלנו שרגילין להעיד כ' עדים יהודים בשטרי היהודים וא"כ הרי הודה המלוה שנפרע בפני היהודים ההם ובזה נתקיימה ההודאה והערכי נאמן נומר שהיו פלוני ופלוני עדים בהודאת פלוני לפלוני דהא לא מרע נפשיה וכ"ת עדיין אין הערכי: מעיד שאחר לעדים אתם עדי ואם כן אין כאן הודאה הא ליתא חדא דלא בעינן אתם עדי אלא בהודאה שמחחייב בה אבל בהודאת פרעון לא בעינן אחם עדי שאין אדם עשוי לפגום את שטרו ולהודות שנפרע מחמת השטאה וכ"כ ה"ר יונה ו"ל וטעתא דמסתבר הוא ועוד שדרך הערכי לומר לעדים תעידו בהודאה זו ולקרות לפניהם השטר והבעל דבר מקיים כיד הערכי בפניהם והערכי כותב שמותם בנוטר וכשער ואין לך אתם עדי גדול מזה ושד שהרמב"ם בפרק ז' מהלטת טוען כתב שכל החומר בדרך הודחה הרי הוח כחומר חתם עדי וכנדון זה הרי חתר לעדים כשרים בדרך הודחה כפי דברי הערכי הנחמן-כום והרמכ"ם לח דבר

כי אם בערכאות של עכו"ם שאין מעידים עדי ישראל אבל המטרין האלה שמעידין בהם עדי ישראל הרכ יודה בזה בשטרי הודאה עכ"ל:
[1] וברוב עוד ומעתה אף לפי תקנתכם להתנהג ע"פ הרמב"ם טענה זו אינה טענה וכ"ש אם אחר התקנה ההיא נהנו יחידי הקהל לעשות שטרות ביד הנוסרין הרי הוא כקנין מן הדין אחר שנהגו בו דומיא דמאי דאמריט האי סיתומתא קניא ואפילו למקני ממש אי רגילי נהכי עכ"ל כסימן תע"ח . וכתב שד בסימן תצ"ג ואצ"ל שאם אין שם הסכמה שאין לריך לכל זה שכבר הסכימו האחרונים להכשיר כל שערות העולים בערכאות של עכו"ם ועליהם אנו סומכין : ובתב א"א הרא"ש ז"ל אם הנסיג החלך וכו' ככר כתבתי בתחילת סיתן זה שדעת הרא"ש כדברי התפרשים דלשין שני לח פליג אלישנה קחוא דכ"ק ואב"א אפילו באתרא דליכא הורמנא דמנכא תני חוץ מבניטי נשים אבל כי איכא הורמנא דמלכא אפילו שטרי מתנות ומחילות כשרים הם וכל לשון הרא"ש שכתב רבינו פנה הוא בפסקיו בפרק הכוכר : וכתב כתשובה כלל י"ח סיתן ג' נראה שבותן הזה אין רגילין בדיני יש־אל וגם לא בערכאות העכו"ם לקנות בשטר לא במכר לא בתתנה אלא תקייתים החכר מו המתנה באחד תן הקניינים דשייכא בהו וכותבין השטר לראיה הלכך כולהו כשרים בערכאות של עכו"ם עכ"ל וכתנה רבי" כם"ם רל"ג: וכו"ש הרח"ש דהחידנת ליכח דינת דמלכותת שיהיו השטרות נעשים בערכתות לפי מנהג מקומו כתב חבל לדידן היושנים במוכות חוגרתה הדבר ידוע בדינה דחלכותה כוח שלה יהיו השטרות נעשים חלה בערכחות וכן היה בתקוחו של הריב"ש כחש"ב בסימן ר"ג : [ח] דְדְּיִרְ הרשב"ה בתשוכה בתולדות חדם סימן ב' מה שטען ששער הרשהכשר חשום דינה דמלכותה דינה אע"פ שיש מקית תן הגדולים סוברים כן אין דעתי נוטה האלה בלישנה אחרינה דחיתתר תני חוץ מגניעי נשים וכ"ל דעת הרי"ף חלכד שאני חושש דכל השערות העולות עכשיו בערכאות חפני שאינם חקפידים להרחקת חחום הערכי חן השער שני שיעין ולפיכך כל שחץ התתחייב כא כחותם ידו אני חושש להם ולא אדון כהם כלל דלא עדופי חדידן אבל כשהחחחייב חותם בו כשר חשום כחב ידו וכ"ש כשעדים מתומים בו סמוך לשער קודם חותם הערכי ואם אמר לו כשעת הקנין קני הוא וכל שעבודו אפשר שדי לו בכך לפי שהקנין במקום כתיבה עותד וכן דעת ר"ח אכל הר"ץ ן' מינא"ש כתב שלא קנה מלא בכתיבה מחש וכתו שכתב בפירוש בתרא שלו וגם מורי ה"ר יונה הודה לדבריו ואם ערים חתומים אף שטר הרשאה כשר דבכל לשון כשר עכ"ל . ובמשוכה חחרת בסימן תחקפ"ו כתב שנשאל כי חכמי העכו"ם אומרים שהם סומכים בהרחקת החותם מהשער כמה שסיום שלהם ידוע וגרוך שיכא סיום השטר מכתיבת הסופר מלבד זה שיחתום והרי הכתיבה אחד והכל מיד הסופר והשיב שאם היה הדבר כן אין כאן בית מיחוש כלל להרחתת השיטין והרי הוח זה כלומר לזה הסופר שהרחיק חוקן השטין כחילו לח הרחיק חלה שבחרן הוחת חדרכה כשהם כוחבין ע"י סופר שתחתיו לעולם הוח מקפיד שיהת סיומו של שטר מכתיבת הסופר שכתב השטר וע"ב הוח חושש להם והשיב עוד חם רצו לעשות קיום לשטר שהערכי עלמו נחתן דסוף דינה כתחילת דינה וכ"ש שני עדים : [ש] ובתישובה אחרת שם נסימן תתקפ"ה כתכ דבהודאה נחתום ידו והשטר כנופן של עכו"ם מהני דמסתח ידע וקרא ואחר כך מחתה מחלה מודה דאין לוה יודע לקרות מכל מקום הרי מתך על הערכי ומתחייב הוא בכל הכתוב כו והיינו שעתא דשלים מחלה מודה דאין לוה יודע לקרות מכל מקום הרי מתך על הערכי ומתחייב הוא בכל הכתוב כו והיינו שעתא דשלים וגדולה מזו המחרו (קידושין סד י) בעל חומר לפקדון ושליש חומר לגירושין שליש נחתן וטפחה דכיון שיודע כשעה שהשליש הגע שהיה יכול ליתנו לחשה הף הוח נותר ונותן לגירוטין כל שיחתר השליש כן אף כאן כן הדין ושפש שותו כבירוטין שניש נותח ושפחח דביון שיודע כשנה שהשניש הגע שהיה ישוב ניתר ונותן לגירוטין כל שיחתר השליש כן אף כאן כן הדין ויפול גמר כדעתו בהתחיוב ככל תה שיחתר הערכי ואנ"מ שלא לוה כרבי יוחגן דחתר (בתונות קא :) חייב אור לך תוכ בשטר חייב אע"פ שלא לוה : ום"ש רבינו ואפילו נמסרו בפני ישראל כתב שם הרא"ש העעם דחיישינן שחא יחסרם הנותן לתקבל בפני ערכאות עבו"ם שהיה סבור שכמו שלאתנים חותתי עבו"ם כך נאתנים לתפור בפניהם והא ליתא דלחתום שקר הוא דלא תרעי נפשייהו אבל בעדות בע"פ חרעי נפשייהו עכ"ל

דרכי משה

ררכי משה בערכאות הכשא כעלמא הוא אנ"ם שדנו אח"כ על שו עכ"ל : (ב) עיון בתשובת הרשב"א מימן תתקפ"ו : (ג) וכבר נתבאר לעיל בשם הרשב"א רסבר דששרי הדואות כשיים ה"ה לשפורי מחילות כנו שאכתוב בשם הריב"ש בממוך וכ"ב וד"ן פ"ק הנ"מין דף תקנ"ז ע"ב וכל שפר שאינו אלא לראייה בעלמא כשרין בערכאות אבל שפרות שע"ד הדואות כשיים ה"ה לשפרי מחילות במחים במה ביב"ש מתקות אלא שהיה חייב לו כבר שאו תשפר הוא גמר הקבין פסולין אפילו בשפרי מקר ומסבר אם לא נתן לו המעות אלא שהיה חייב לו כבר שאו תשפר הוא גמר הקבין פסולין וע"ש: (ר) וכתב ראם לא נתן לו המעות אלא שהיה חייב לו כבר שאו תשפר במור מלות העומרים בהורמנא המלכא עכ"ל וכתב המ"מ מהלכות מלוח העומרים ביורכאות העומרים ברורמנא המלכ לו בערינו והמסים שלו או שאר רברים שהם לתביות או דינו אות המלב לו המשוב ברורמנא ברבים שהם לתביות המלך בעניינו והמסים שלו או שאר רברים שהם לתביות ברבי שושה ברון והק אבל דו היא המריב"ו המרכב בה המידון המרכב בה המרכב והוא הברי הרומב"ם בהוא המכ"ח על המרכב בה המרכב בהוא המלב בדבר שעושה ברון והק אבל או המרכב בה המרכב בהוא המרכב בהוא המרכב"ם בהוא המרכב"ם בהוא המרכב"ם בהוא המרכב"ם בהוא המרכב"ם בהוא המרכב בהוא מתובל המרכב בהוא המרכב בהוא מתוב בהוא המרכב בה

כרמ"ה לחלק בין שמות מובהקים לשחיכן

מוצהקים פליג עליה הרח"ש וס"ל דבכל

ענין פסול וכן כמחי דמשמע מדכרי

הרמ"ה דבשטרי מקה שבערכחות נמי חינו

נוכה חלח מכני חרי פניג עליה הרח"ם

וסובר דנוכה ממשועבדים חפ"ה כח כתכ

רכינו ככיאור שחולק כזה הרח"ש משום

דחת"ם לחעלה חדברי הרחב"ם שהיא על

שיטת הרת"ה נשמע ממילא דהרא"ש

חולק אשיטתם מיהו כחאי דמשמע מלשון

הרת"ה דבשטרי מקח שבערכאות ח"ל

שיהה כתיקוני ישרחל ותולק עליו הרח"ש

בפ"ק דגיטין הו"ל לרבינו להוכיר מחלוקת

זו כדבריו מכן כמ"ש מכל וחם למ נעשו

בערכחות ס"ה דנפע"ד דהרח"ש מסתפק

בתב הריכ"ט כסיתן קת"ב חכ"ד תע"ח

דוניתה על מ"ש הרמב"ם דשטרי מחילות

בדין וה במסקנתו יתיישב קנת ע"ם

(ז) והרמ"ה כ' דשטרי מכר וכו" פי' הרמ"ה חולק וכתכ דבשטרי הודאות אם נמסרו [י] ומה שהכשיר בקנין סודר הגעשה בפני העבו"ם מפני שאפילו הקנה לו כן בפני עדי ישראל דידעי למיקרייהו וכו' גובין בי וא"ח הרא"ש ו"ל כתב כשכרא בינו לבין עצמו מהני במבואר בדברי הרמב"ס פ"ה מהנכות מכריה ולא מרשי הראשונה דשטרי הדאות אפילו אם נעשו בערכאות ונמסרו בעדי ישראל אינן נפשייהו לכתוב דבר שלא נעשה בפניהם : (ב"ה) ולציל בפיסן זה בחבתי ראריסבב"ס קנין העשוי בפני עכו"ם אינו כלום: (ז) והרכוה כתכ וט' דעת הרת"ה כדעת כרמכ"ם דהח דחתרים בנת'

> הקנה נותן למקבל בקנין סודר השמר כשר דלראיה בעלמא הוא אע"נ דקנין סודר לא מתני ליה בדיני עכו"ם כיון דבעלי הדבר ישראל מהני עדותן דכל מילי דאיתעביד קמייהו לא מרעי נפשייהו לאסתודי שיקרא ע"כ והרמ"ה כתב דשטרי מכר והלואה שנעשו כהריומות או שטרי הודאות שנעשו כין בערכאות בין בחריומות אם נמסרו בפני עדי ישראל דידעי למיקרייהו ומכירין השטר ומעידין שקראו אותו השטר בשעה שנמטר לפניהם ולא נשתנה כו שום דבר והוא עשוי כהלכתו ככל תיקון השמרות ועדים החתומים כו שמות מוכהקין שאין ישראל קורין כשמן או כמקום שאין ישראל רגילין להתום כלל בשטרות אז הם כשרים לגבות בו מבני הרי כדין שמרי מכר העולים בערכאות ואם חסר דבר אזור מכל זה פסולים דהספא בעלמא נינהו וא'א הרא'שז'ל כתב כסברא הראשונה : (מ) כתב הרמבין שטרות העשויין בנטורין של סלכות

נכי מיתרה דרכה דשערה פרסחה לריך שיהה עשר כחיקון שטרי ישראל היינו דוקה כשטרי מכר והלוחה דהדיוטות חו שערי הודחות והלוחות כין דערכחות בין דהריוטות מכל בשטרי מכר והלומות הגעשים בערכאות א"נ שיהא כתיקון פטרי ישראל ולפיכך כתכ דשטרי מכר והלוחה שנעשו בהדיוטות ונמסרו בפני ישרחל חף ע"ם שעדי עכו"ם חתומים כו גבי חבני חרי והיינו דוקה כנעשו בהדיוטות דחינו נעשו בערכחות ממשעבדי נמי גבי ושטרי הודחות כין שנעשו בערכחות חו בהדיוטות לח מסני מידי כמו שקדם אא"כ נמסר כפני עדי ישרחל וידעי למיקרייה וכו' וכמו שנתכחר כנמרח: ומ"ש ועדים כחתומים כו שתות מוכהקים וכו' מדאמרינן אמתני' דכל השערות העולים בערכחות של עכו"ם

אף על פי שחותמיהם עכו"ם כשרים חוץ מגיעי נשים ושחרורי עכדים רש"ם כולם כשרים וכח החכרו לשישוב אלח כזמן שנעשו בהדיוט והא לאו בני כריתה נינהו ח"ר וירא ירד ר"ש לשיטתו של רבי אלעור דאמר עדי מסירה כרתי כלומר ור"ש נתי בהכי תכשיר שימסרט לה כפני עדי ישראל כלומר שאם חתמו עליו עדים פסולים פטוכ מדרבנן דילמה אתי למימסריה כהפייהו ומיסמך עלייהו והמ"ר הכה מודה רכי חכעזר במזויף מתוכו הכ"ע כשתות מוכהקים בעכו"ם כלומר דתו לח חתי למיטמך ענייה דמידע ידיע דעכו"ם הם ופוצר הרמ"ה דכיון דחוקיתנה לר"ם כר"מ הלכתה כוותיה וה"ה כשחר שטרות דכשתין שמותיהם מובהקים חיישינן דילמה חנוי למיסמך ענייהו שיחשוב שהם ישראל: ומ"ש או במקום שחין ישראל רצילים וכו' פשוט שם בברייתה לרשכ"ג והרח"ש כתב שחין לקבוע הלכה כיחידהה כלח רחיה ברורה חלם כת"ק קיי"ל דגזר מוכהקים חטו חינם מוכהקים ושכן דעת רשכ"ט ור"ח כלומר וה"ה דגזריט מקום שמין ישראל חותמים אטו מקום שישראל חותמים וחע"ג דכנמרה המרינן דחתרה בחתרה כה מיחליף היינו לרשב"ג הכל לח"ק מיחליף והכי קי"ל והרחב"ם שלא חילק בין שמות תובהקים לחינם מובהקים ק"ל דהח חודה ר"ח בחזוייף חנוכו וחין לוחר דס"ל דלח חתרים הכי חלח בגיטי נשים דהח כפ' ז"ב (כח :) גבי ההים מחנתה דחתימי עלה תרי גיםי המרים מודה רכי חלעור בחזויף מתוכו וה"ה לח נתעורר לזה ול"ע : (ב'ה) ואפשר לומר תרכוב"ה והא דמשמע בגמ' רבעדי עכו"ם חשיב מוזיף מתוכו ה"מ בנימי נשים אבל בשפרי במנון אע"ג רבישראלים קרובים או פסולים חשיב מוזיף פתוכו התם היינו פונפא משום האתי לאהליפי לאכשורי בלא עדי נוסירה אבל בעדי ענו"ם לא חייש"י להכי אפילו בשמות שאינם מוברעקים כעכו"ם ואפילו במקום שישראל, הוחמין:

(מ) בתב הרמכ"ן שערות העשויין כנוטרין של מלכות וכי' עד סוף הסימן מבוחר בדברי ה"ה פרק כ"ז מהלכות מלוה וכתבו הריב"ש בסימן פ"ה וכמב עוד בסימן ר"ג יש חולקים על הרמב"ן כוה ויש להם על מה שיסמוכו בפרק חז את (כד י) וכתב עוד שם [יא] וכנדון זה הרי יש במתנה זו קנין סודר והערכי נחתן כוחר שהנותן נעכ קנין דחי לחו דחוח הכי לח מרע נפשר [יב] וחי משום דנח כתב בתנח דכשר למקנים כיה אין ככך כלום שמה שכותבים הלשון ההום אינו אלח לשופרת דשערת וחין לחוש שעעו וקנו בדבר שחינו מועיל שהכל יודעים דבר זה נרוב רגילותו וחף על פי שהערכי חיט בקי בדינים חלו מ"מ כבר הזכיר פסונים כמו שטרי מתטת והלח קיי"ל דמחילה לח בעי קנין ולח פדים והשער חינו כח חכם לרחיה בעלמם כסוף וחולי הרב ז"ל חגב שישפח נקט שטרי חחינות ע"כ ומכיאו ב"ו וכי כראה ליישב דהרמכ"ם ז"ל נמשך בזה כפי שיטחו דכתב בספ"ה דמכירה וו"ל יש דברים הרבה שח"ל קנין ואין נקנין בהם טעם כנון המשחרי חת עכדו והמגרש חת משתו חו ששה שנים חו המוסר מודעה או המוחל נחבירו חוכ מו פקדון שיש כו כידו וכל כיונח בדברים חלו נהגו רוב החקוחות להקטת חנו הדברים או כיוכח בחלו וחומר וקנינה וכו' חע"פ שח"ל קנין זה שנהגו להקנות בחכו הדברים חינו מועיל כנום חכח נהודיע שחינו חומר דברים חנו כמשחק שתהתל חלא שנמר בלכו ואחר כך חמר לפיכך חם אחר בלב שכם חני אחרתי וגמרתי לעשות דבר זה ח"ל דבר חחר ככל עכ"ל השתח יש ניישב הח דכתב בדין בערכאות שגם שטרי מחילות שהן בעדים שנהן חינן כלום הטעם הוו שכשיטעון הכה שכח נמר כדעתו למחוכ וכח טה נערכי לכתוב כן חנח מפני שידע ששטרותיהן סספת בעלמת נינהו וכחשחק וכחהתכ חמר כך נערכי הדין עמו וה"ה כשמת המכוה עוענים ליורש כן מחחר שנוף השטר חספה בעלמה הוה וחין דרך שיוכה סנה במחון שכידו כי אם ע"י שנחר הלה שכננדו בלב שנם כחחונ חבל אם החלוה מודה שגמר כנב שלם נמחול כו חוכו דל שטר מהכח הלח מחילה ח"ב קנין כנ"ל דעת הרתב"ם ומחריו נמשך גם רבינו ז"ל והכי נקטיכן ודנה כח"ש כש"ע ודנה כהתפרש אותו . גם שטרי הודחות דחינן כלום שירש כהם רכינו שפ' הודה כפ' שהוא חייב לו ור"כ דבכה"ב ודנוי חם יטעון שכנגדו שלא קבכ חידו ככום שיתחייב כו כהם כי מם דבהודמה זו שהודה בפני הערכחות זיכה כו כך וכך בתורת חוב וכם כיה חלא כמשמק ומהתל המם הונו דחוששין ואין השער כלום חבל אם פודה החתחייב שקבל מידו מטנטלין ושנכך הודה לו בפני הערכחות בכך וכך השתח השפר חינו מכח לרחיה וחינו יכוכ לותר פרעתי חם כתב עו נחמנות כהרתב"ם שחינו נוכה חלח מבני חרי מכל נהרח"ש דגובה אפילו מתשועבדים אפשר דדין שטר גמור יש לו דמני נמימר ניק שטרך כידי מחי בעי מפיט לה כתב כו נחמנות ח"כ הרשב"ח בתשובה ומביחו ב"י בתחילת סימן זה דשטרי הודחות והטחות העולים כערכחות כשרים תן הדין לפי שכל שטר שחינו אלא לראיה ולדעת חחיתת הענין סומכים בעדות של ערכחות העכו"ם משום דחזקה דלח מרעי נפשייהו ולולי שהיו שם כשמנה זה לחבירו המעות נח היו כותכין כן וכדמשמע פ"ק דגיטין דנח קשיח לים חכח שטר תחנה וכיונה בו שהוח עשוי נקנייה בנבד וח"כ חף חנו נחמר שחם

כלום דאין להם דין שערי מכר הנעשים בערכאות ודלח כהרמ"ה ואע"ג דגם במ"ם

למ הודה המכוה שקבנ התעות חו שנפרע והודה בערכחות שופלין עלתן להעוד שקר ולקבל שחד וט' הנה פסק להודחה שקבל החעות חו שנפרע והודה בערכחות פסק הרוצ"ע ז"נ בהודה שנשר ע"ש בסר' תע"ח וח"כ יפה כיון רביע שסי' בהידחות שפטני הודה גפ' שהוח חייב נו שהשנר הוא שששה השעבוד כדפי' הלא"ה השער כשר: מכרי מכר דשטרי מכרי נרחה דדעת הרמ"ה הימ דהם דחמר נגמרא גבי מימרו דרכם דלרין שיהא עשוי בתיקון שטר ישראל היינו דוקא בשטרי מכר שיים שור המכה והנוסה דהדיונות כדעת קלת מחברים כדפרישית נשינ וסובר הרמ"ה דה"ה בשטרי הודחות חפינו נעשים בערכחות כיון דערכאות אינו מועיל לשטרי הודאות א"כ ה"ל נגבי האי שטרא כהדיוטות ובעיק שיהה עשוי כתיקון שטרי ישראל ובעיק נתי דנמסרו בפני עדי ישראל דמי לה נמסרו בפני ישראל אים כלום דכיו דהדיוטות חיטן דמרעי נסשייהו וחתמי שיקרח ח"כ בשטרי מכר והלוחה הו"ל האי שטרח חספא בעלמא ונגבי שיורי הודאות אפוט נעשו בערכאות אין עליו דין שטר כיון שעיקר הקנין נעשה ענ ידי השטר ועדי עכו"ם מחומים בו הינכך לח מתכשר מלח ע"י עדי מסירה ישרחל ולפי שקשה ח"כ הו"ל מזוייף מתוכו ואסילו ר"ח מודה דפסול ע"כ מחר ועדים החתוחים בי שחות חובהקים שחין ישראת קרויים בשחותן דתו גם סחי נחיסתך ענייהו כלא עדי מסירה דחידע דעב"ם הם ולא גורינן שחות חובהקים חטו שחות שחילן חובהקים והיינו כר' שחעון דמתניתין דמכשיר כל שטרות העולים בערכאות חע"ש שחותחיהן עבו"ם ואמינו בנישי גשים ושחרורי עבדים בדחיכא עדי מטירה ישראל ושחות חובהקים דעבו"ם בדחיתא בגמרא יוכן מ"ש או במקום שאין ישראל רגילים לחתום כלל בשטרות סשוע שם בכרייתה לרטב"ג . חבל הרח"ש לשם כתב דחין נקבוע הלכה כיחידתה חבה כרבלן דבורי שמות חובהקים נועו שחיכן מובהקים ושכן דעת ר"ח ורשב"ם ומחילה כפי זה נמי גזרינן מקום שחון ישרחב חותמים חטו חקום שישרחב חותמים וחץ על גב דבגמרח קחמר דחתרה בחתרה כם מיחלף חינו חלה לרשב"ג חבל למ"ק מיחלף: ובתב ב"י בבימורו לדברי הרמ"ה דלדעתו הם דבשטרי מכר והטומה ולמטרו בפני ישרחל גבי מבני חרי היינו דוקה בנעשו בהדיוטות דאילו נעשו בערכאות אף ממשעבדי גבי וקשה לי דהא מלשון הרמ"ה שאמר או הם כשרים לנטת בהן מבני חרי כדין שערי מכר העולים בערכאות משמע להדיא דלם גבי ממשעבדי כלל וכ"כ רביט למעלה בסטיף ג' דהרח"ה התב דשטרות הטובים בערכאות איט גובה בהם אגם מבני ארי ושבתב הראב"ד וכך היא דעת הרמב"ס דאף בשטר מקח וממכר שבער כמות מינו גובה אלמ מבני חרי ודגמ כמו שפירש הרב המגיד דברי הרמב"ש וכמ"ש בתחילת השימן ע"ש" וחפשר "דס"ל לכ"י לחלק ולומר "דכל זה חינו אלא בדניכח עדי מסירה ישראל והיינו טטמח שחין לו קול וחין הנקוחות יודעים כמה שנעשה בעכו"ם אבל כי חיכא עדי מסירה ישראל והשטר געשה בערכאות סשיטא דנובין ממשוטבדים דעדים הוא דאפקי כקלא ולא גרע ממוכר שדהו בעדים דגובה ממשוטבדים וזה שכתב הרמ"ה כאן כדין שטרי מכר השלים בערכאות הייט לומר דשטרי ממח בהדוטות מם נמסר בפני עדים ישרחל דינו כשטרי מחח שכערכחות וליכח עדי מסירה ישרחל וכפי דעתו מימרה דרבה בשטרי פרסחה חיירו בדחיכה עדו מסירה ושראל ומ"ח לא ידעתו מנין לו כל זה דדילתא להרח"ה אין חילוק ולעוכם כא גכי בשטר הנעשה בפני עבו"ם מחשועבדים אפילו נעשה בערכאות וחיכא כמי עדו מסירה ישראל: (מ) ברב הרחב"ן שטרות העשויין בנטורי"ן של מלכות פירוש על ידי סופרי המלך ונו" : כראה דלאו דוקא סופרי המלך כמי התנלמי"ם אלם כל החורה מל מו התנכם בתרבה אם מותני השומן של כל נודר ועוד ולאחותו בשום באוני נחורה אלא מל מו השומן בלדה שלא הורמנה דמלכה הף סופרי השופט של כל עיר ועיר ולהפוקי הטופר שהינו נחמנה הלה על פי השופט כלכד שלה הקנצלרא"ם חלם כל חחונה על פי

ישה

(ו) השמר כשר דלרפיים בפלמת כול כי' וכי' שם שם יצור מכוקם מו שכי' מפתע ש"ש דרברץ ככתוכים וכמסורים דפו ב": דשטרו מכר יו כולים של בקב כפתוכים במוקם מו שכי' מפתע של בכתוכים וכמסורים דפו בברכתות מו במוקם במועד ב

דרישה

מהסר בספי מי היא התכך כמשמעת שחם ליכוד לדבות הוחברם שם החבר בעובות על כי משתיף בי משתי בי שברים החבר הרובים המחבר שבו בי משתים ב

רמ"א חו"מ סי' שס"ט סעי' י"א

ב [יג] ג] שמשא אשה במקום שדיק בדיני שכו"ם ומחם אשחו לא יוכל אכי אשח או שאר יורשיה לומר כל הנושא אשה על דפת המנהג הוא משא ונדון הדבר בדיני שנו"ם ד) דאש מחז (לא) יורשה בעלה או כרומה לוה וליכל בוא משום דינא דמלכומא (ב"י בסי" כ"ד בשם חשובת הרשב"א) כא (י) דלא אמרינן דינא דמלטומא אלא כדבר שיש מי הנאה למלך או שהוא למקנת כני המדינה אכל לא [יר] שידוט בדיני שמ"ם בשם דא"ב בשלו [מהרי"ק שורש קפ"ם בשם ושב"א):
חו"בו ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס לאהודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ש"ך חו"מ סי' ע"ג ס"ק ל"ט

בדינינו . חמת שהרב כתב לקמן שים								
שמ"ע בהנ"ה וו"ל הנושא אשה במקום								
שדנין בדיני עכו"ס ומחה אשחו אין								
to the term of the banks where	4L	 anathric talents	 Men 171197	7/0 55	בנומל ל	12	יום וורבוות לואר	1171

נושח חשה פ"ד המנהג הוח נושח ונדון הדבר בדיני עכו"ם דאם מתה לא יורשה בעלה וליכא - בזה משום דינא דמלכוחא דלה אמרינן ד"ד אלה בדבר שיש בו הנהה למלך או שהוה לחקות בני המדינה הבל לה שידונו בדיני עכו"ם דה"כ. בעלח כל דיני ישראל עכ"ל ומשמע לכאורה מדבריו דבמה שהוא לחקנת בני המדינה אמרי ביה דד"ד ולפ"ז היה אפשר ליישב דבריו כאן קלת דוהו שא"י למכור המשכון בפחות משנה הוא לחקנת בני המדינה אבל לפענ"ד גם דבריו דלקמן ס"ם שם"ם ל"ע ואנה מנא זה דמה שהוא לחקנת בני המדינה אמרי׳ דר"ד אפיי נגד דין תורה וסרי בתשו' הרשב"א שמשם מקור הדין דהנושא אשה כו' לא כתב בכל התשובה רק שחלילה שכדון בדין פכו"ם נגד דין תורחינו. ופוד דתי מפים א"כ בכל דיניהם נימה שהוה לחקות בני המדינ' ומים מהרי"ק לפיל היינו דוקה לפנין ארנוניו' ומנסגות של משפטי המלכים כו' ה"ק היינו דוקה למנין ארנוניות שמוגם למלך דא"כ כל הדין נוגע למלך פלמו והזוכה בו הוא כבא מכח המלך או במנהגות של מלכים אף ע"פ שאינו נוגע למלך פלמו כיון שהוא משפט המלך במדינה ואינו נגד דין חורה אמרי דד"ד אבל דין שבין אדם לחברו פשיטא ופשיטא דלא ואף שיפסקו בדיניהם כן משום חקנת בני המדינה (ואין להקשות מפרק חוקת הבתים (דף נ"ה ע"ב) גבי מלכא אמר לא ליקני אלא באגרתא ונתבאר לקתן סי׳ קל"ד ס"ב ואע"ג דהתם בדינינו קונה בחוקם שאני התם כיון דהקרקע הוא של פכו"ם אולינן בתר דין פכו"ם ואמרי׳ נמי דישראל הראשון אדין פכו"ם סמך וכן בפ"ק דגטין (דף י) ונחבאר לעיל סי׳ ס״ה ס״ה דשטרי מחנות העולים בעש"ע כשרים היינו נמי כיון דהשטר עשוי בערכותיהם א"כ אדינה דמלכותא סמך ועוד תירץ בכעם"ת שער מ"ו ח"ח בענין אחר בך דחזקת הבתים ודפ"ק דגטין ומימ לפי דברי הרמבין בבעל התרומות שם לריך לחרץ כמו שכתבתי ע"ש ודו"ה) ואם באנו ליישב דברי סר"ב דלקמן מ"ם שמ"ע ל"ל דס"ק דלא אמריי דד"ד אלא בדבר שיש בו הנאם למלך או שהוא לחקנת בני המדינה מה שחין הדין מפורש אללינו אבל לא שידונו בדיני עכו"ם נגד תורתינו כו' וכן תיקן וביאר בעיר שושן להדיא לקמן ס"ם שם"ט וו"ל לא אמרי׳ דינא דמלכותה אלה בדבר שיש לו סנהה למלך או שהוה לחיקון בני מדינתו בסנייני משה ומחן שביניהם הבל שהר דינים דיני חורה המפורסמים בינינו כנון שהם מכשירים עד א' ואפילו הוא קרוב או פסול וכיולא בדברים אלו דינים פרטיים שבין ישראל לחבירו פשיטא שלא כדון בהם כמוחם דאליכ בשלו ח"ו כל דיני חורם מישראל וכן סנושא אשם במקום שרנין דיני עכוים ומחם א"י יורשים לומר כל הנושא אשה ע"ד המנהג הוא נושא דהא פשוט כינינו דהבעל יורש את אשתו כו' עכ"ל וכן משמע בסמ"ע שם שכן כוונת סר"ב שם. אבל דברי סר"ב כאן לל"ע :: (מ) רולם לומר חו"מ א קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 400הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה